

СТЕНОГРАМА

слухань у Комітеті з питань молоді і спорту на тему:

"Шляхи вдосконалення розвитку спорту ветеранів війни"

2 жовтня 2024 року

Веде засідання голова Комітету КОЖЕМ'ЯКІН А.А.

ГОЛОВУЮЧИЙ. Таким чином ми плануємо сьогодні розпочати, вже розпочали, до 15 години все завершити, для того щоб, як кажуть, під час війни не розводити цю пісню дуже довго, але чітко, конкретно і, якщо можна, з позитивом, щоб ми розуміли, що нам далі робити в цьому напрямку. Це раз.

Друге. Я хотів би попередньо сказати, що у нас сьогодні представлені ще з нами, працюють і висвітлюють нашу подію – це парламентський телеканал "Рада" і комунальний телеканал "Рудана" (це місто Кривий Ріг). Дякую їм за це. І я вітаю всіх, хто сьогодні доєднався до нас по Zoom, вони нас бачать, чують. Будь ласка, ми будемо працювати, і ви нас чуєте, ми вас бачимо і будемо давати вам можливість виступити.

Колеги, якщо дозволите, я хотів би від вашого імені, від імені народних депутатів членів комітету поздоровити всіх захисників і захисниць з вчорашнім святом, яке було 1 жовтня. Ви знаєте, це свято було в тому числі і козацтва українського, і свято добровольців, яке для мене особисто, хоч і людини, яка все життя була при погонах, а останні 18 років в політиці, це дуже важливо, тому що я з добровольцями до сьогоднішнього дня і виконую всі завдання по захисту неба міста Києва в мобільних групах. Тому це дуже таке важливе для нас свято сьогодні, для всіх українців. Я хотів би поздоровити всіх, привітати. *(Оплески)*

І з вашого дозволу по традиції, яка сьогодні є у нас в час війни і взагалі нашою українською славною традицією, я хотів би хвилиною мовчання згадати тих, хто загинув за визволення нашої держави, за незалежність.

(Хвилина мовчання)

Дякую. Прошу сідати.

Шановні колеги, ще раз хотів би привітати всіх учасників комітетських слухань на тему "Шляхи вдосконалення розвитку спорту ветеранів війни". Велика кількість ветеранів війни, які беруть участь у слуханнях сьогодні, ми бачимо їх от і в Zoom, і в залі, як безпосередньо, так і в онлайн-форматі, підтверджують актуальність теми наших слухань. Водночас присутність на слуханнях представників центральних та місцевих органів виконавчої влади, органів місцевого самоврядування, фізкультурно-спортивної громадськості та ветеранів війни дає можливість налагодити між ними координацію та спільно визначити шляхи вдосконалення розвитку спорту ветеранів.

Сьогодні зайняття фізичною культурою і спортом може та повинно відігравати ключову роль в медичній, соціальній та психологічній реабілітації ветеранів війни. Війна калічить тіло людини, калічить її душу. І тому навіть людина, яка зуміла пройти свій бойовий шлях без серйозних поранень, потребує допомоги держави у психологічній адаптації до мирного життя. Ще серйозніша допомога необхідна захисникам та захисницям України, які отримали інвалідність, пов'язану з участю у бойових діях, мають інші серйозні ураження організму.

Водночас спорт ветеранів війни досі не має належної підтримки з боку місцевих органів влади, проводиться недостатньо спортивних змагань ветеранів війни на місцевому і регіональному рівні. При цьому питання не у відсутності належної нормативної бази, а у недостатній координації. Оце головне сьогодні, ради чого ми зібралися, - це координація та взаємодія між центральними та місцевими органами виконавчої влади, органами місцевого самоврядування та спортивної федерації.

Ухвалений в 2022 році Закон України "Про внесення змін до Закону України "Про фізичну культуру і спорт" щодо спорту ветеранів війни передбачає лише участь і підготовку спортивних команд ветеранів війни у всеукраїнських і міжнародних спортивних змаганнях та заходах. Проте ніщо не заважає сьогодні проводити спортивні змагання серед ветеранів війни у

різних видах спорту як за спеціальними правилами, так і за міжнародними правилами з будь-яких видів спорту.

Комітет сьогодні, організувавши ці слухання, готовий обговорювати доцільність внесення змін до Закону України "Про фізичну культуру і спорт" для вдосконалення розвитку спорту ветеранів. Це головне наше завдання і це наша функція сьогодні як народних депутатів і як членів комітету.

Я впевнений, що слухання у нас пройдуть як завжди в конструктивному дусі. Я закликаю всіх до відвертої професійної дискусії. Ми хотіли би почути і врахувати позиції ветеранів війни в першу чергу. Бо головним індикатором ефективності розвитку спорту ветеранів війни мають бути успішна реабілітація ветеранів, їх адаптація до мирного життя.

Я бажаю всім учасникам слухань міцного здоров'я, удачі, ефективної роботи і натхнення, найскорішої перемоги українського народу над рашистськими загарбниками. Слава Україні!

Колеги, і зразу ж, щоб, як кажуть, двічі не вставати, я хотів би запропонувати регламент. Отже, у нас до вітань зараз – до 5 хвилин, вступні слова наших гостей і організаторів заходу, до співповіді – до 8 хвилин. Для виступів я пропоную так: від 3 до 5, будь ласка, щоб менше, як кажуть, привітань, ми вже привітались, і під час війни це не так цікаво, як головні і конкретні пропозиції, які ми з колегами разом з вами потім взяли би в роботу для підготовки проектів законів. Тому і заключне слово там 1 хвилина буде. Ну загалом такий порядок, такий регламент пропонується. Немає заперечень? Немає.

Тому я хотів би надати слово для вітання директору програми "РАДА: наступне покоління" Мортену Енбергу.

Пане Мортен, будь ласка.

МОРТЕН ЕНБЕРГ. Дуже вам дякую. Спочатку хочу сказати, що для мене особисто це дуже велика честь бути з вами сьогодні. Також дуже приємно ще раз сидіти поруч з таким давнім знайомим, як пан Андрій, дуже приємно.

Шановні учасники, одним із завдань програми "Рада: наступне покоління" є посилення спроможності роботи комітетів Верховної Ради України через підвищення рівня співпраці комітетів Верховної Ради України з урядом та профільними комітетами. Програма USAID "Рада: наступне покоління" співпрацює з Комітетом з питань молоді і спорту в межах ініціативи модульний комітет вже більше одного року. Протягом цього часу вдалося досягти значних результатів.

Сьогодні у комітеті проходять слухання, і це один з успішних та ефективних прикладів взаємодії комітету з ключовими стейкхолдерами, що є пріоритетом нашої програми.

Питання розвитку спорту ветеранів є надзвичайно важливим і потребує особливої уваги парламенту, уряду, а також місцевих органів влади та профільних організацій. Впевнений, що завдяки такому широкому залученню стейкхолдерів комітет отримає багато цінних пропозицій щодо вдосконалення законодавства у сфері розвитку спорту для ветеранів війни та затвердить рекомендації, які допоможуть вирішити ключові питання, що будуть розглянуті під час слухань.

Ще раз дуже вдячний. Бажаю всім учасникам слухань плідної роботи. І слава Україні!

ГОЛОВУЮЧИЙ. Героям слава! Дуже дякую вам. І ще раз дякую за те, що ця програма "Рада: нове покоління", вона працює. Вона працює, і ми це ще раз доводимо, що дійсно ця співпраця, вона приносить ефективний результат. Дякую.

Колеги, я хотів би надати слово для доповіді голові підкомітету з питань державної молодіжної політики і народному депутату України Борзовій Ірині Наумівні. Будь ласка, пані Ірино.

БОРЗОВА І.Н. Дякую, Андрію Анатолійовичу.

Вітаю, шановні українці. Сьогодні разом з вами будемо піднімати дуже важливу тему розвитку спорту ветеранів війни. Спорт ветеранів війни є одним з ключових засобів реабілітації та відновлення наших ветеранів та членів їх родин.

Чи можемо ми сьогодні з вами розвивати спорт ветеранів? Таке питання я дуже часто чую у регіонах. Так, можемо. Тому що у 2020 році Указом Президента України була затверджена Національна стратегія спортивно-фізкультурної реабілітації ветеранів війни та членів їх родин. У лютому 2022 року за ініціативи Комітету молоді та спорту були внесені зміни до Закону України "Про фізичну культуру і спорт" і в Україні з'явився новий напрям спорту – спорт ветеранів війни, який забезпечує залучення ветеранів війни до спортивно-фізкультурної реабілітації, також до підготовки і участі у всеукраїнських та міжнародних змаганнях.

Шановні колеги, хочу звернути вашу увагу, що згідно закону розвиток спорту ветеранів війни забезпечує центральний орган виконавчої влади, що забезпечує формування та реалізує державну політику в сфері соціального захисту ветеранів війни шляхом залучення до фізкультурно-оздоровчої та спортивної діяльності із використанням діючої мережі закладів фізичної культури і спорту, забезпечує проведення всеукраїнських спортивних заходів серед ветеранів війни та їх участь у міжнародних спортивних змаганнях, взаємодія з громадськими об'єднаннями фізкультурно-спортивною спрямованістю, тобто це є Міністерство у справах ветеранів війни у координації з Міністерством молоді та спорту.

Хочу зауважити, що після прийняття змін до Закону "Про фізичну культуру і спорт" щодо спорту ветеранів війни відбуваються серйозні зрушення у розвитку спорту ветеранів війни. Вже сьогодні ми бачимо, що наші ветерани активно беруть участь у всеукраїнських змаганнях, у міжнародних змаганнях. Наші ветерани є обличчям та голосом правди про війну, обличчям України на міжнародних змаганнях. Наші ветерани представляють Україну та здобувають перемоги. І варто зауважити, що також

ветерани активно беруть участь і у всеукраїнських спортивних змаганнях, для прикладу, змагання "Сильні України", які проходять в різних регіонах України, організаторами яких декілька років поспіль є Федерація стронгмену України. І сьогодні наші спортсмени готуються представляти Україну на міжнародних спортивних змаганнях "Ігри Нескорених" та інших. Але все ж таки важливо не зупинятися, а продовжувати розвивати спорт ветеранів війни саме в регіонах та громадах, де проживають ветерани.

Водночас маємо констатувати, що станом на сьогоднішній день основна увага приділяється забезпеченню участі ветеранів війни у міжнародних спортивних змаганнях. Це і підтверджують той факт, що більша частина інформаційно-аналітичних матеріалів Міністерства у справах ветеранів України, підготовлених до комітетських слухань, присвячена саме міжнародним змаганням. Ми пишаємося успіхами наших ветеранів на "Іграх Нескорених". Проте, найголовніше, сьогодні задача для нас – це створення умов до занять фізичною культурою і спортом за місцем проживання для максимальної кількості ветеранів та суттєве збільшення спортивних змагань ветеранів війни саме на регіональному та місцевому рівнях.

Ми бачимо також певну проблему на законодавчому рівні. Згідно зі статтею 362 Закону України "Про фізичну культуру і спорт", спорт ветеранів війни не передбачає участь і підготовку спортивних команд ветеранів війни у спортивних змаганнях областей, районів, територіальних громад. Тому важливі законодавчі зміни, над чим зараз спільно і працює Комітет з питань молоді та спорту, спільно з Міністерством у справах ветеранів та Міністерством молоді і спорту.

Міністерством у справах ветеранів України вже підготовлено проект Закону про внесення змін до Закону України "Про фізичну культуру і спорт" щодо спорту ветеранів війни, який буде суттєво розширювати функції Мінвету щодо розвитку спорту ветеранів війни та уточнювати визначення спорту ветеранів війни. Міністерством молоді та спорту України вживаються заходи щодо розвитку адаптивного спорту, зокрема розроблено проект Закону

України про внесення змін до Закону України "Про фізичну культуру і спорт" щодо адаптивного спорту. І будемо сподіватися, що на найближчому засіданні у першому читанні цей проект закону буде проголосовано.

Також для ефективного розвитку спорту ветеранів війни та якісної фізкультурно-спортивної реабілітації необхідна науково-методична підтримка з боку закладів вищої освіти фізичного виховання і спорту, які мають долучитися до цих вкрай важливих процесів. А саме забезпечення підготовки відповідних фахівців, тренерів, затвердженої програми для навчання, впровадження єдиної методології надання послуг зі спортивно-фізкультурної реабілітації ветеранів війни. Підтримка з боку органів місцевого самоврядування сьогодні є вкрай важливою для розвитку спорту серед ветеранів війни саме на місцях. І це не лише питання спортивних досягнень, але і ефективної реабілітації та соціальної інтеграції ветеранів у мирне життя. Важливі аспекти такої підтримки включають забезпечення доступу до спортивних майданчиків, тренажерів, залів, басейнів та реабілітаційних центрів для ветеранів.

Також важливо створювати умови для розвитку адаптивного спорту у громадах, формування сталої мережі адаптивних клубів за різними видами спорту. Також дуже важлива на місцях саме фінансова підтримка, впровадження програми реабілітації через спорт. Місцеві органи влади можуть впроваджувати програми, які допомагають ветеранам займатися спортом не тільки для фізичного розвитку, але і для психологічного відновлення. Виділення коштів на створення адаптивних залів, закупівлю обладнання, оплату праці тренерам, проведення місцевих ветеранських змагань, а також фінансування участі і у всеукраїнських та міжнародних змаганнях.

Органи місцевого самоврядування сьогодні можуть сприяти створенню спеціалізованих секцій, спортивних клубів та підтримувати ініціативи ветеранів у цьому напрямку. Таким чином для розвитку спорту ветеранів війни саме на місцях, підтримка органів місцевого самоврядування є критичною для

того, щоб спорт став ефективним інструментом реабілітації та інтеграції війни у суспільство.

І ще, важливим є залучення до спорту ветеранів війни громадських об'єднань фізкультурно-спортивної спрямованості, насамперед національних спортивних федерацій та фізкультурно-спортивних товариств. Це може бути і проведення цільових змагань ветеранів війни із виду спорту, й участь ветеранів війни у загальних спортивних змаганнях. Адже ми вже сьогодні бачимо як їх активну участь, саме спортивних організацій, федерацій, громадських організацій у залученні ветеранів до спорту.

Тому у разі внесення до Верховної Ради урядового законопроекту щодо спорту ветеранів війни, варто розглянути доцільність внесення норм щодо розвитку спорту ветеранів війни до повноважень фізкультурно-спортивних товариств та спортивних федерацій, визначених статтями 19 та 20 Закону України "Про фізичну культуру і спорт".

Шановні колеги, у своїй доповіді я коротко окреслила різні шляхи вдосконалення розвитку спорту ветеранів війни. Що комітет пропонує обговорити сьогодні на слуханнях? Впевнена, що інші учасники слухань внесуть інноваційні пропозиції, які допоможуть покращити доступ ветеранів війни до спортивних змагань та інших форм фізкультурно-спортивної реабілітації. Також чекаємо конкретних пропозицій до проекту рекомендацій комітетський слухань, який роздано всім учасникам слухань та розміщено на вебсайті комітету.

Дякую за увагу.

ГОЛОВУЮЧИЙ. Дякую, пані Ірина.

Колеги, я невеличку паузу зроблю. Перед тим у нас буде декілька вступних вітальних слів, але я хотів би звернутися до наших колег, які сьогодні нас дивляться, зараз дивляться онлайн в системі Zoom. Інформація така у мене і для присутніх, що у нас сьогодні, зараз присутні, уже зареєструвалося більше 280 учасників, це крім нас з вами. І всі області сьогодні України, навіть ті, які

сьогодні героїчно знаходяться і захищають Україну там, ближче до лінії фронту, вони всі з нами. Всі з нами і представники всіх рад і управлінь обласних адміністрацій, спеціальних спортивних, вони всі присутні, от у мене вже список є, зареєстровані.

І я хотів би теж зараз для них сказати, що у нас присутні в залі цьому, тобто ми офлайн тут працюємо, представники міністерстві відомств. Я зараз декого представляю, щоб ви розуміли, виступаючи або беручи слово, хто вас чує і до кого можна звертатися.

Крім членів комітету народних депутатів, які присутні в залі, у нас ще є наші колеги народні депутати – от Тарас Тарасенко тут сидить разом з нами. Я бачу в кадрі у нас і пана Верестюка, нашого колегу, йому вітання. Я бачу... Тобто депутатський корпус представлений, він чує, особливо ті, хто опікується і знає цю проблему і працює над цими питаннями.

Крім наших членів комітету народних депутатів ще присутні в залі, зараз буде у нас з вітальним словом виступати міністра молоді і спорту України Бідний Матвій Вікторович. Ми його вітаємо, до речі, з тим, що його призначили, із призначенням і бажаємо всього найкращого ще раз. Вітати не зупиняємося, тому що ще місяць не пройшов.

Далі пішли. У нас також присутні: заступник міністра у справах ветеранів України з питань європейської інтеграції Руслана Величко-Трифонюк. Я бачу вас. Дякую вам за те, що ви з нами.

Також заступник міністра внутрішніх справ України Леонід Леонідович Тимченко у нас присутній. Дуже приємно.

У нас присутній заступник міністра соціальної політики України з цифрової трансформації Кошеленко Костянтин Борисович. Вітаю вас.

Також у нас присутній радник-уповноважений Президента України з питань реабілітації учасників бойових дій Свириденко Вадим Васильович. Дуже приємно бачити.

Також начальник групи, військова група 4076 Костянтин Вінніченко.

Далі. Голова Спілки поранених військових України "Міцні 300" Андрій В'ячеславович Кучер. Вітаю вас.

Також у нас президент Федерації стронгмену України Конюшок Сергій Олександрович.

У нас присутній ще тут безпосередньо виконуючий обов'язки ректора Національного університету фізичного виховання і спорту Олександр Михайлович Пижов. Дуже приємно вас бачити.

У нас також є заступники міських голів: Кропивницького – це Бежан Михайло, у нас присутній тут з нами, дуже добре; і заступник Криворізького міського голови Мілютін Сергій Сергійович. Вітаю вас.

У нас також є виконуючий обов'язки директора з Івано-Франківська, представлений у нас тут, обласної дитячо-юнацької спортивної школи. Це Карабін Мирослав. Вітаю вас.

Також директор благодійної організації "Благодійний фонд "Боремось за Україну" Сергій Едуардович Погосян. Вітаю вас.

Голова громадської організації "Всеукраїнське фізкультурно-спортивне товариство "Колос" пан Олександр Мендусь. Дуже приємно.

Також у нас є, з нами працює також наша легенда Борзов Валерій Пилипович, олімпійський чемпіон, представляє сьогодні Національний олімпійський комітет, і в тому числі він консультант і радник нашого комітету.

І також у нас присутня Наталія Омельчук, яка представляє сьогодні товариство "Україна", спортивне.

У нас є голова громадської організації "Спортивна асоціація ветеранів війни "Незламний". Це Салашник Мар'яна присутня. Дуже приємно вас бачити теж з нами.

Це я зробив для тих, хто з нами працює в онлайні, тому що вони розуміють: якщо вони будуть звертатись і говорити, або якісь питання ставити, то у нас тут є, кому на них відповідати. Дякую вам.

І я надаю слово для вітальної, як кажуть, промови міністру молоді і спорту. Будь ласка, Матвій Вікторович Бідний.

БІДНИЙ М.В. Дякую, Андрій Анатолійович.

Шановні колеги народні депутати, шановні наші захисники! Я не можу не приєднатись до привітання, яке вже висловив Андрій Анатолійович, і хочу перш за все вам подякувати за захист, висловити свою шану вам і привітати вас із вчорашнім святом.

Ірина Наумівна дуже так всеосяжно розповіла про основні напрямки роботи. Достатньо ґрунтовно і детально розповіла про ті напрямки, які вже нами здійснюються у щільній співпраці, а також ті, можливо, площини, в яких ще нам належить розвинути наше законодавство і нашу нормативно-правову базу, про ті проекти, які мають бути реалізовані. Вона дуже важливо розповіла про роль органів місцевого самоврядування в цій роботі. Тому що скільки б ми на центральному рівні не приймали документів, але все ж таки якщо не буде ініціативи з боку органів місцевої влади, а також інститутів громадянського суспільства, які сьогодні мають утворюватись в регіонах передусім, то ми будемо і ветерани будуть відчувати брак послуг в регіонах, де вони знаходяться.

Мушу зазначити, що фактично з самого дня початку створення Міністерства у справах ветеранів, Міністерство молоді і спорту взяло на себе функцію допомоги новоствореному міністерству, допомоги методичної, допомоги з точки зору формування нормативно-правової бази, формування тих засад, на яких сьогодні формується навчально-тренувальний процес, змагальний процес. І станом на сьогодні вже ми бачимо, що в наших колег вже напрацьована певна нормативно-правова база, яка дозволяє здійснювати їм успішну діяльність з точки зору підготовки та участі в спеціалізованих спортивних змаганнях.

Також сьогодні вже зареєстрований законопроект, який також ми спільно напрацювали, який конкретизує і дає додаткові можливості Міністерству у справах ветеранів щодо здійснення діяльності в сфері спорту ветеранів.

Також ми співпрацюємо в частині формування єдиного календарного плану. І сьогодні вже Міністерство у справах ветеранів може проводити і регіональні змагання по своїх деяких напрямках, про національні відбори. А також ми сприяємо профільному міністерству у проведенні навчально-тренувальних зборів з підготовки ветеранів війни до спортивних змагань на тих об'єктах спортивної інфраструктури, що сьогодні входять в сферу впливу Міністерства молоді та спорту України.

Також необхідно зазначити, що ми шукаємо шляхи і у нас уже є успішні кейси взаємодії ветеранського спорту і спорту осіб з інвалідністю. Так у 2023 році було проведено навчально-тренувальні збори на базі реабілітаційно-спортивного центру Національного комітету спорту інвалідів України. Ми все ж таки намагаємось дати можливість нашим ветеранам, хто все ж таки хоче взяти для себе шлях на спорт вищих досягнень, створити такі можливості і забезпечити відбір і можливість все ж таки спробувати себе в спорті осіб з інвалідністю. Тобто фактично в спорті вищих досягнень.

Також Міністерства молоді та спорту і зокрема наш центр "Спорт для всіх" також реалізує і свої програми. Вже у нас є і певні успішні проекти, які нами реалізовані, є вже і перші помилки, які ми зробили. Але все ж таки ми не зупиняємось. Станом на сьогодні у нас функціонує 79 адаптивних клубів зокрема з таких видів спорту, як фітнес, загальна фізична підготовка, плавання, джиу-джитсу, скандинавська хода, стрільба з лука, регбі.

А також надзвичайно успішно реалізований проєкт спільно з Федерацією стронгмену України "Звитяги Нескорених", нещодавно відбулася фінальна його частина в комплексі "Буковель". Я думаю, ми будемо розширювати цю практику. І зокрема Федерація стронгмену України стала першою, хто активно долучився до нашої ініціативи, коли ми кожній федерації пропонуємо створити в рамках своїх правил адаптивну дисципліну, затвердити її, створити регіональну сітку змагань.

Ми також даємо можливість, прописані всі нормативні документи і у нас є певні шаблони, які дозволяють федерації і дозволяють місцевим

адміністраціям внести в свої календарні плани регіональні змагання, бюджетувати їх, проводити спочатку регіональні відбіркові змагання, а також дозволить нам провести і вже дозволили провести у випадку з Федерацією стронгмену України всеукраїнські змагання "Звитяга Нескорених".

Також в цьому році ще плануємо провести подібні заходи по виду спорту – легка атлетика. На наступний рік нами заплановано 10 видів спорту. Ми з паном Андрієм провели кілька зустрічей, я знаю, що ви сьогодні співпрацюєте зі "Спортом для всіх", і ми все ж таки хочемо напрацювати, щоб це був такий всебічний набір видів спорту задля того, щоб ветерани могли задовольнити, всі, кожен ветеран зміг задовольнити свої потреби з точки зору виду спорту, кому що подобається, щоб могли взяти участь в тих змаганнях, які їм підходять більше.

Одною з головних проблем, я дуже радий, що сьогодні тут присутні представники закладів вищої освіти, є все ж таки підготовка кадрів, тому що сьогодні це є нашим слабким місцем. Ветерани – це особлива категорія тих, хто займається спортом. І тренер, який готує і працює з ветеранами, мусить мати особливі навички по роботі з ветеранами. За нашою ініціативою нами спільно з Державним інститутом модернізації змісту освіти розроблено освітню програму з підвищення кваліфікації фахівців, які вже мають фах тренерський, але вони можуть пройти підвищення кваліфікації і здобути додаткові навички і додаткові знання щодо роботи з цією категорією. І всі наші тренери, які працюють в адаптивних клубах, всі пройшли підвищення цієї кваліфікації і ми створили їм такі можливості.

Також зареєстровано і я сподіваюсь, я знаю, що на наступний тиждень в порядку денному знаходиться наш законопроект щодо адаптивного спорту, який теж розв'яже нам руки і дасть більше можливостей працювати в рамках "Спорту для всіх" з проектами по спорту ветеранів. Тому ми не збираємося зупинятися, ми набираємо оберти і плануємо розвивати цей напрямок далі.

Радий також буду сьогодні послухати всі пропозиції, які сьогодні є, їх зафіксувати і взяти до роботи.

Дякую.

ГОЛОВУЮЧИЙ. Матвій Вікторович, дякую. Коли Матвій Вікторович каже "наш законопроект", щоб ви розуміли, що це наш, ну, наш спільний. Тому що перше прізвище стоїть там моє як автора, а вже потім всіх членів комітету і вже ми несемо цей, як кажуть, в зал, зараз останнім часом було складніше, але ми трішки попрацювали, і нам допомогло призначення Матвія Вікторовича на цю посаду, щоб наші проекти вже почали з'являтися.

Колеги, вибачте, одна поправочка, з роками втрачаю навички спостереження, тому що, які були колись ще привиті, бо дуже широкі плечі у Матвія Вікторовича і не побачив пані Тетяну Цибу, це наша теж колега, народний депутат.

Колеги, я даю слово, вже переходжу до онлайн, і хотів би надати слово заступнику міністра у справах ветеранів України з питань європейської інтеграції України пані Величко-Трифонюк Руслані Володимирівні.

Будь ласка, пані Руслана.

ВЕЛИЧКО-ТРИФОНЮК Р.В. Вітаю. Я дуже вдячна за дуже плідну співпрацю стосовно в першу чергу надання для нас місць для проведення НТЗ, це Міністерству молоді та спорту і Міністерству внутрішніх справ. Адже наразі наші збірні для міжнародних змагань тренуються на двох локаціях. Ми дуже вдячні насправді МВС за досить лояльну ціну в цьому плані, а також ми дуже вдячні пану Матвію за те, що ми все ж таки дійшли до консенсусу стосовно того, яким чином Міністерство у справах ветеранів може більше працювати зі спортом, з напрямом спорту ветеранів війни і яким чином ми можемо більше впроваджувати і якимось чином координувати дану діяльність, діяльність, зокрема, яка пов'язана з ветеранами і головними стейкхолдерами нашого міністерства.

Тож я хотіла б, напевно, зауважити на досить хороших результатах, які ми маємо, до прикладу, за даний рік, це протягом 2024 року. Ми провели,

зокрема, більше 300 заходів для того, щоб підготувати наші збірні до міжнародних змагань, і також ми вже нарешті виходимо до всеукраїнських ігор ветеранів для того, щоб починати працювати з ветеранами і робити всеукраїнські ігри ветеранів саме в країні, саме в Україні, для того щоб надати для ветеранів їхню суб'єктність, щоб вони мали свої ігри і щоб вони знали, що вони можуть прийти і займатися не просто фізичною активністю, а що вони можуть позмагатися в тих чи інших видах спорту.

Також я би хотіла зауважити, що цього року ми будемо проводити в чотирьох регіонах відбірковий етап і потім всеукраїнський етап уже в місті Києві. Колеги, ми будемо дуже вдячні за вашу допомогу і за вашу підтримку, адже таким чином ми хочемо включити більше до діяльності органи місцевого самоврядування. Тому що щомісяця ми ведемо і збираємо дані стосовно того, які саме заходи проводяться спортивні саме для ветеранів війни, і в нас було дещо непорозуміння в значенні понять стосовно заходів для ветеранів війни, і деякі органи місцевого самоврядування думали, що заходи для ветеранів війни, це там присвячені заходи, але необов'язково, щоб участь у них брали саме ветерани війни. Тому майте теж на увазі, що такі дані необхідно уточнювати і, певно, що більше роз'яснювати для органів місцевого самоврядування такі істини і такі поняття.

Але все ж таки ми маємо в порівнянні з минулим роком деякий прогрес. І я дуже щиро вдячна за такий прогрес, адже ветерани наразі повертаються, вони зараз повертаються, демобілізуються через проблеми зі здоров'ям та інші причини, але в більшості через проблеми зі здоров'ям. І всі ми прекрасно розуміємо, що фізична активність це є тим відновлювальним компонентом, який відіграє дуже важливу роль для переходу військовослужбовця від військового життя до цивільного життя.

Дякую.

ГОЛОВУЮЧИЙ. Дякую, пані Руслано.

Дійсно, ви праві, що треба не плутати сьогодні ветеранів якоїсь тієї, так, війни чи ще якихось, а згадувати про те, що у нас сьогодні ветерани російсько-української війни, їх буде до 30-и років, будуть вже такі ветерани. Тому пенсійний вік це пенсійний вік, а ветерани війни - це святе буде. Дякую.

Колеги, я хотів би надати слово для співдоповіді заступнику міністра внутрішніх справ Леоніду Тимченку. Будь ласка.

ТИМЧЕНКО Л.Л. Дякую.

Шановний Андрію Анатолійовичу, шановні присутні! З вашого дозволу я хотів би попросити включити презентацію, для того щоб показати, що сьогодні вже зроблено Міністерством внутрішніх справ і коротко як ми плануємо, як ми бачимо розвиток проекту спортивної реабілітації ветеранів.

Отже, якщо говорити про те, що зроблено за цей рік в Міністерстві внутрішніх справ, ми досить плідно попрацювали з різними суб'єктами, зокрема вже сьогодні неодноразово наголошували і нагадували про те, що сьогодні присутній пан Василь Вірастюк, Федерація стронгмену України, пан Сергій Конюшок. І спільно із Міністерством молоді та спорту, з Міністерством ветеранів, що ми напрацювали в Міністерстві внутрішніх справ. Хочу презентувати сьогодні дуже коротко, користуючись нагодою, що є можливість замість вітального слова від Міністерства внутрішніх справ надати інформацію.

Отже, яка наша надмета сьогодні, як ми бачимо реалізацію системну цього проекту? Це в першу чергу ми бачимо, якщо коротко, що наша надмета це соціалізований ветеран, щаслива родина, це те, що дуже важливо, це те, що є реально дуже надскладним. Ми розуміємо, через які труднощі проходить родина, а не тільки один ветеран, а вся його родина, все оточення, яке є поряд із ветераном. І на це важливо обов'язково зважати і тримати це в голові.

Інклюзивне суспільство. Ми маємо створити всі необхідні умови для того, щоб ветерани мали можливість займатись спортом, займатись спортом не тільки на змаганнях, а також системно приймати участь у тренуваннях, які

ми, я зараз продемонструю, яким чином ми це впроваджуємо, зокрема в системі Міністерства внутрішніх справ.

Відповідальна, емпатично, патріотично налаштована молодь. До змагань, а також до тренувань, які ми сьогодні проводимо в системі Міністерства внутрішніх справ, ми залучаємо наших курсантів. Це дуже важливо, щоб вони бачили, щоб вони розуміли, як відноситься в першу чергу держава до наших ветеранів, щоб вони так само приймали в цьому участь. В перспективі вони можуть ставати і тренерами, вони можуть бути залученими до роботи з ветеранами під час тренувань. І ті змагання, які проводяться сьогодні в системі Міністерства внутрішніх справ, вони також проводяться за участі ветеранів і за участі курсантів.

Наступна наша візія, до якої обов'язково необхідно додати, як я вже зазначив, не тільки Міністерство молоді та спорту, а також Міністерство у справах ветеранів, Міністерство соціальної політики України і зазначені тут Федерація стронгмену, а також інші федерації, які зараз я не буду називати, тому що їх є багато, які вже залучені до роботи з Міністерством внутрішніх справ України.

Щодо нашої місії. Це створити умови інтеграції ветеранам в соціум завдяки спорту. Тобто через спорт ми маємо зробити все для того, щоб ветеран не почував себе окремо, щоб він не почував себе непотрібним, щоб він не почував себе, скажімо, не на рівні з іншими. І лозунг, який сьогодні використовує Федерація стронгмену України, "рівний – рівному", ми також його використовуємо, і я вважаю, що це важливо і постійно потрібно тримати також в голові для того, щоб масштабувати і на системній основі підходити до реалізації цього проєкту.

Що стосується цінностей, то це в першу чергу інклюзивність, емпатія і низький поріг входу. Що мається на увазі? Насправді не так вже і складно створити умови для того, щоб інклюзивно було обладнано приміщення, для того щоб там займався спортом ветеран. І сьогодні, я говорю зараз про Міністерство внутрішніх справ – всі наші заклади, спортивні майданчики,

спортивні тренувальні зали ми облаштуємо. Якщо це нові, то вони в першу чергу обов'язково із всіма умовами інклюзивності. Якщо це те, що діяло до цього, ми обов'язково ставимо завдання для того, щоб все було забезпечено для того, аби ветерани на кріслах колісних і ветерани, у яких є особливі потреби, щоб вони могли так само на рівні з іншими нашими співробітниками використовувати ті спортивні майданчики, які є в системі Міністерства внутрішніх справ.

Наші стратегічні цілі, як сьогодні вже було зазначено паном міністром, це те, що дійсно є проблема із тренерами. І це дуже важливо. Якщо у нас не буде тренерів, ми можемо побудувати чудову інфраструктуру, ми можемо зробити все для того, щоб міг тренуватися ветеран, проте якщо не буде відповідального, якісного тренера, який буде розуміти, яким чином співпрацювати, яким чином будувати відносини з ветераном на системній основі, наша місія, наш проект не буде реалізований. Тому ми сьогодні говоримо про відповідальних тренерів, також які мають бути підготовлені на системній основі.

Сталість спортивної реабілітації. Це знову ж таки ми говоримо про систему. Всі, хто займаються спортом, розуміють, що без системи неможна досягти жодних результатів. У даному випадку навіть соціалізація і інтеграція в суспільство на рівних, вона потребує системного підходу, тобто ветеран має отримати можливість займатися спортом тоді, коли він бажає, і систему йому має пропонувати тренер своїм прикладом, своїм розкладом, і цей розклад має бути гнучким для ветерана, таким, щоб він бачив, для чого він це робить, яка мета у нього є. Звичайно, скажімо, найвищі досягнення – це вже вихід на певні змагання регіонального рівня, міського рівня і далі, якщо ми говоримо про міжнародні змагання.

Бизнес професій для ветеранів. У системі Міністерства внутрішніх справ ми залучаємо сьогодні ветеранів в якості реабілітологів навіть, у нас працює тотально незрячий співробітник. У нас також є співробітники, які працюють в кол-центрі "112", вони також... ми набираємо і пропонуємо в

першу чергу особам з інвалідністю працювати в таких кол-центрах. І в нас є такі приклади, я думаю, ви бачили вже неодноразово те відео про звіти роботи "Системи 112" і які працюють у нас оператори у вказаних кол-центрах.

Наступне, наш пріоритет на 2025 рік – це створення мережі інклюзивних об'єктів для тренувань, також обов'язково, я хочу ще раз повернутись, що це має бути виключно на системній основі. А також організація міжнародних змагань і підготовка календаря підготовки до вказаних змагань.

Наступне, дуже коротко хочу сказати, що в Міністерстві внутрішніх справ ми розробили додаток, електронний додаток для кожного ветерана системно Міністерства внутрішніх справ, у якому серед інших, які ви можете побачити тут важливих питань, які вирішує цей додаток у спілкуванні наших соціальних співробітників із ветераном, також тут є реабілітація через спорт. У даному випадку ми пропонуємо інтерактивну мапу, на яку може зайти наш співробітник, наш ветеран авторизувавшись і обрати собі заклад, який знаходиться на території України в тих закладах вищої освіти, які є в системі Міністерства внутрішніх справ або, ви розумієте, що в головних управліннях Національної поліції, Державної служби з надзвичайних ситуацій. А також у військових частинах у нас так само є спортивні майданчики, які нанесені на цю карту.

І ветеран може обрати, він бачить номер телефону відповідального співробітника, який може зустріти і провести, показати, де можна тренуватись. І далі ми вже нарощуємо цей проект тренерами, нарощуємо його, скажімо, графіками, я маю на увазі, графіками тренувань, зрозумілими гнучкими і зручними для ветерана, і використовуємо це сьогодні вже в електронному вигляді.

Тут ви можете побачити спортивні заклади системи Міністерства внутрішніх справ. І коротка статистика, можливо, цифра не дуже велика, але вона реальна, оскільки сьогодні ветерани уже тренуються на системній основі на базі вищих навчальних закладів, які є на території України в системі Міністерства внутрішніх справ.

Коротко у мене все. Дякую, я сподіваюсь, я не вийшов за регламент. Буду готовий відповідати в подальшому і спілкуватись з цього дуже важливого питання.

Дякую.

ГОЛОВУЮЧИЙ. Дякую, пане Леоніду.

Будь ласка, я хотів би надати слово заступнику міністра соціальної політики України з цифрової трансформації пану Кошеленку Костянтину, будь ласка.

КОШЕЛЕНКО К.Б. Шановні колеги, шановні пані та панове. Перш за все хотів би сказати, що одна з пріоритетних задач Міністерства соціальної політики в діяльності нашої – це саме повернення постраждалих внаслідок російської агресії до такого повноцінного суспільно-економічного життя у всіх його сферах. І одним з аспектів є ефективне забезпечення учасників бойових дій, які отримали травми внаслідок участі у заходах, необхідних для забезпечення оборони України якісними і високофункціональними протезно-ортопедичними заходами. Цим займається Фонд соціального захисту осіб з інвалідністю, для цього у нас створений електронний кабінет осіб з інвалідністю. Ми щодня займаємося тим, щоб покращити той, так би мовити, клієнтський досвід, який в цих процесах відбувається, щоб це було максимально зручно, зрозуміло, прозоро.

Стосовно механізму протезування виробами такої підвищеної функціональності за новітніми технологіями і технологіями, які відсутні в Україні такими спеціальними виробами для занять спортом окремих категорій громадян, які втратили функціональні можливості кінцівки або кінцівок, то передбачено безоплатне забезпечення учасників бойових дій такими виробами підвищеної функціональності. Стосовно спеціальних виробів для занять спортом – це протезно-ортопедичні вироби, які мають підвищену міцність, здатні витримувати високі статичні динамічні навантаження і

використовуються для занять одним, декількома видами спорту. Зараз право учасника бойових дій звернутись із заявою про забезпечення таким виробом, воно настає через 12 місяців після проведення первинного протезування, стосовно другого пункту порядку 518.

Але з метою вдосконалення цього процесу ми зараз працюємо над тим, щоб внести зміни у цей порядок і, зокрема, розширити випадки, коли особа має право звернутись для забезпечення протезним виробом. І перш за все ми говоримо про те, щоб це було без попереднього проведення первинного протезування, тобто одразу, і ми говоримо над тим, щоб спростити механізм отримання виробу, виключивши, включивши до переліку підстав щодо необхідності забезпечення спеціальним виробом для занять спортом протоколи до єдиного календарного плану. Разом з тим зараз ми маємо ряд зауважень заінтересованих сторін стосовно цього акта. І перш за все це про необхідність додаткового опрацювання питань стосовно зменшення періоду набуття учасником бойових дій права звернутися із заявою цим спеціальним виробом для зайняття спортом.

Отримавши зауваження від Мінмолоді і спорту, ми зараз в частині такого доопрацювання акта, щоб узгодити зміни щодо суб'єкта, який має надавати обґрунтування стосовно необхідності протезування та ортезування і покращити цей документ таким чином, щоб перелік документів, який підтверджує необхідність забезпечення, відповідав систематично тому, що людина систематично займається відповідним видом спорту із нормами законодавства України. Таким чином ми зараз узагальнимо і систематизуємо ці всі надані сторонами зауваження і впевнений, що разом з координацією спільною з Мінсоцполітики, з Мінмолодьспорту і Мінветеранів фіналізуємо цей документ таким чином, суттєво змінивши, зробивши більш доступною для людей з інвалідністю можливість отримувати швидше спортивні спеціальні протези для участі в змагання тощо.

Дякую.

ГОЛОВУЮЧИЙ. Дякую. Дякую, пане Костянтині.

Колеги, якщо немає заперечень, я хотів... Якесь питання?

_____. Костянтин Борисович, скажіть, будь ласка, чи правильно ми зрозуміли, що ветеран має право звернутися за спортивним протезом, протезування?

КОШЕЛЕНКО К.Б. Так, це так...

_____. А це реально, чи це тільки він зараз має право, і який механізм тоді цього всього?

КОШЕЛЕНКО К.Б. Це реально. Фонд соціального захисту осіб з інвалідністю опрацьовує такі звернення, це безкоштовно. Єдине, обмеження, яке ми зараз відчуваємо, не єдине, але одне з обмежень суттєвих це те, що таке право настає через 12 місяців після первинного протезування. Тобто спочатку видається звичайний, так би мовити, протез, а після того, як людина опановує його... Це стара нормативка, це було затверджено дуже давно.

_____. А що це за документ, чим це регламентуєте?

КОШЕЛЕНКО К.Б. Це 518 порядок, до якого зараз ми вносимо зміни.

Ми отримали зауваження від Мінмолоді, спорту і від Мінветеранів, зауваження слухні, такі дійсно фахові і ми саме зараз узагальнюємо ці зауваження. І, я думаю, що там протягом цього місяця ми приймемо відповідні зміни.

ГОЛОВУЮЧИЙ. Колеги, дякую. Співдоповідачі всі у нас виступили. Будь ласка, я хотів би зараз перейти до обговорення. І, якщо можна, регламент у нас так, як я і казав, до 3 хвилин, щоб ми могли бажаних більше послухати.

Тому я надаю слово зараз Вадиму Васильовичу Свириденку, це радник, Уповноважений Президента України з питань реабілітації учасників, будь ласка.

СВИРИДЕНКО В.В. Доброго дня. Дякую. Тут одразу до Костянтина Борисовича стільки запитань виникає.

ГОЛОВУЮЧИЙ. Я ж тому і даю зразу слово.

СВИРИДЕНКО В.В. Чому протези спочатку, ми дивимося на те, щоб дійсно отримати якісь медалі або ще чогось, а потім думаємо за спортивне протезування. Бо спортивний протез для бігу насправді треба спочатку отримати, а потім результати показати, а потім треба доопрацювати.

Насправді із спортивним протезом ще починали працювати з 2018 року і до сих пір насправді ми не зробили потужної такої реабілітації, і видачі цього спортивного протезу. Да, зараз цим піклується Міністерство ветеранів, йде через Міністерство ветеранів і "Ігри Нескорених", там дуже потужно до цього долучаються завдяки ним. Ілона Волошина нам може це розповісти окремо, як "Ігри Нескорених" нам допомагають отримати ці протези. Але все-таки це недосконало, і ми однозначно маємо це змінювати, і протези отримувати не через рік, а, скоріше всього, через пів року. І це покращить реабілітацію наших учасників бойових дій. І брати досвід і паролімпійців, всіх, але однозначно адаптувати для ветеранів. Тому що питання йде не за медалі, а реабілітацію і відновлення. І це саме головне – те, що ми маємо змінювати законодавство; те, що ми, дійсно, маємо адаптувати.

І я дякую стронгменам нашим, федерації, і Федерації легкої атлетики, яка ще з 2018 року і зараз продовжує відновлювати наших ветеранів. І всі, хто доєднуються, це буде дуже потужно. Тому що, ми бачимо, ветерани – це комбіновані травми, і кожен з них, навіть ті, хто до війни займався якимось видом спорту, на сьогоднішній день не можуть просто фізично це зробити, і

вони мають право на вибір. Право на вибір, щоб долучитись і показати свої результати. Але це не олімпійські результати. Людина, яка була травмована, встала фізично з ліжка, - це вже його особистий олімпійський результат. І я шаную цих людей, які дійсно воювали, перебороли самі себе, разом з лікарями відновилися, відновили свій функціонал, і, не дивлячись на важкі травми, змогли пробігти 100 метрів, кілометр, на протезах, без протезів, тому що всередині у нього можуть бути осколки, ПТСР ніхто не відміняв, і воно може в кожную секунду спрацювати. У нас і тривоги, і все, і навіть любий звук – і ПТСР спрацює.

Тому однозначно потрібно нам і працювати над тренерами. Ви не уявляєте, я пам'ятаю, це 2018 рік, коли тренери легкої атлетики до нас підходили, вони аж тряслись від ветеранів, вони не знали, як з нами спілкуватися. Вони протягом року, мабуть, самі адаптувались до нас. Зараз ці є тренери, але підготовка має бути обов'язковою. Але і не давати спуску ветеранам однозначно, щоб він не давав на голову сісти. Це я вам кажу точно. І я вам скажу, що коли дійсно будуть федерації, будуть клуби долучати ветеранів, буде дійсно кістяк ветеранів, який буде постійно приходити, а будуть ветерани, які просто будуть приходити, долучатися, щоб отримати оцю психологічну допомогу, тому що вони будуть як би серед своїх, їм просто треба прийти поспілкуватись і розвіятись, і це сама головна мета.

Ми ось в неділю проводили такий спортивний фестиваль у Заліщиках в Тернопільській області, і ми це зараз вже не один раз робимо, Олександр Петрович до нас долучається дуже багато. Ми просто приїжджаємо і показуємо, що якщо я відновився як ветеран, то і ти можеш відновитися. Там провели стрільбу з лука, марш-кидок на 5 кілометрів, під танк, волейбол сидячи. До нас уже доєднувалися ветерани, іще маючи травму, і ми розуміли, що це має бути поступове відновлення, що йому зараз тільки потрібно спробувати і щоб у нього загорівся вогник всередині – оце задача всіх, що ми боремося не за медалі однозначно, а за відновлення наших ветеранів.

Я дякую вам і всім гарної роботи.

ГОЛОВУЮЧИЙ. Дякую, пане Вадиме.

Колеги, я тоді зразу же хотів би, щоб у нас так було - по черзі від наших представників, які сьогодні представляють військових.

Будь ласка, слово голові Співки поранених військових України "Міцні 300". Кучер Андрій В'ячеславович, будь ласка.

КУЧЕР А.В. Бажаю здоров'я. Дякую за запрошення. Насправді тут дійсно важливо, що такі питання піднімаються в таких колах і тут насправді мені приємно, що багато з ким ми вже спілкувались з приводу питань ветеранського спорту. А це говорить про те, що тема стає більш актуальною, тому що я розумію, що в політиці ветеранів буде ставати більше, чим ближче будуть вибори. Але на даному етапі важливо те, що є нормативні зміни. І от коли ми говоримо про це, я би хотів ще раз сказати, наголосити, я знаю, що більшість про це знає, але я мушу про це сказати, що, будь ласка, будь-які питання про ветеранів без ветеранів, будь ласка, не запроваджуйте і максимально залучайте ветеранів до вирішення будь-яких питань, не тільки пов'язаних зі спортом. Це дуже важливо. Тому що коли ми говоримо про ту ж історію з протезуванням через 12 місяців, той, хто брав участь, той, хто має побратимів з ампутаціями, вони чітко розуміють, наскільки це, м'яко кажучи, застаріла норма, яку треба рухати.

Коли ми говоримо про ті ж самі МСЕКи і так далі, це ми всі чудово розуміємо, чому важливо залучати ветеранів, і це стосується і органів місцевого самоврядування. Тому я звертаюсь до представників областей також, що на своєму рівні, будь ласка, залучайте ветеранів, бо у кожній області вони є і це потрібно правильно акумулювати і направляти.

І коли ми говоримо взагалі про ветеранський спорт, я хотів би просто зі свого боку дещо пояснити, бо тут постійно звучали там "Ігри Нескорених", звучали про "Сильні України" Федерації стронгмену. Так от, для розуміння, ці два формати вони по суті є одним цілим, але з різних аспектів і вони дуже

важливі. Тому що, коли ми говоримо про "Ігри Нескорених", в основі стає якраз соціалізація ветерана і тут якраз-таки спортивний результат він відходить на другий план. І це важливо розуміти.

Я починав свій шлях взагалі з повернення і з ПТСР, і боротьби з ним якраз-таки з "Ігри Нескорених". І зайшло просто круто! Тому що ти потрапляєш в атмосферу таких же побратимів і посестер як і ти, ти потрапляєш в те коло, яке абсолютно різне від командування і від того, що відбувається на "передку". Врешті-решт поспати просто на рівні, якби ліжко – це вже круто. І це все воно надихає, особливо коли це пов'язано зі спортом, коли твої побратими, і ти бачиш, коли не жаліють себе і досягають певних результатів.

Інша історія з приводу Федерації стронгмену України, яка говорить про, на мою думку, все ж таки результат спортивний і він ключовим. І це якщо, наприклад, говорити про певні етапи, то перший рік після поранення, коли ветеран потрапляє там у ветеранський спорт, спорт ветеранів, він от якраз-таки в "Іграх Нескорених" максимально себе проявить. Далі, якщо ветеран захоче продовжувати розвиватися в спорті, йому цього буде замало і тоді скоріш за все треба буде говорити про спортивні результати. І ми з цим зіштовхувались.

Тому що зараз, наприклад, ми бачимо як стронгмени вирости в тому плані, що є рейтинг за цілий рік, тобто є мотивація брати участь в спортивних змаганнях. І тепер ще є, долучились міжнародні змагання, завдяки знову ж таки державним органам, і дякую вам за те, що підключились. І вперше наша збірна їде на Arnold Classic представляти Україну. Це надзвичайна мотивація. Але, крім цього, важливо, щоб ми долучали інші змагання. Наприклад, цих вихідних ми були в Чернігові, де "Серцевір" проводив ветеранські змагання. А таких змагань насправді дуже багато.

І тому я до того, що я звертаюсь до представників області, тому що зараз ми почули багато змін у нормативці, вони складні для осмислення, їх треба ще пережувати і видати, як то кажуть, з більш простої позиції простими словами до ветеранів, а до цього робота вже може в областях продовжуватися з

формуванням тих же самих змагань. Бо я дивлюсь зараз цей план, звіти всі по областях, тут дуже багато змагань, про них мало відомо, але вони є. Це говорить про те, що нам ще більше треба сконцентруватись над тим, щоб на місцях виокремлювати ветеранів-лідерів, вмотивованих ветеранів, надавати їм можливість, якщо треба, навчати тренерству, якщо треба, дати змогу відкрити той же самий гурток зі стрільби з луку, чи там жим лежачи, чи просто важкої атлетики, і щоб вони на місцях продовжили генерувати спорт ветеранів і залучали до себе. Тому що з досвіду скажу, більше ніж ветеран не залучить ніхто.

І далі. Відповідно щодо мотивації. Дуже важливо, ми з паном Матвієм про це говорили, що дуже важливо дати можливість тим ветеранам, які за результат спортивний і вони хочуть, і вмотивовані проявлятися в спорті, залучати, можливо, до Інваспорту. Але це має бути зрозумілий алгоритм, коли просто з ветерана з госпіталю, долучившись до Інвіктусу, долучився до Федерації стронгмену, піти далі і представляти Україну вже в професійному спорті. У нас, от з мого досвіду, я думаю, ви знаєте, є лише один спортсмен з ветеранів, який зараз в Інваспорті, і він тренується брати участь далі у змаганнях. А це має бути широка історія з тим, щоб чітко було зрозуміло, як покроково дійти до цієї конкретної точки і до цього результату.

Далі, з приводу тренувань. Дуже важливо, що, на мою думку, працюють класно збірні. От в областях ті області, які зможуть формувати збірні з ветеранів і брати участь, це найкраща, на мою думку, історія успіху. От, будь ласка, приклад навіть Кропивницького, там до літа було двоє ветеранів, які були достатньо потужні, вони брали участь скрізь, зараз їх вже троє, тому що я привів побратима свого з ДШВ, в нього була тяжка травма. Ми завдяки представникам місцевої влади залучили до спорту, все, вони втрьох тепер беруть участь, взяли і беруть призові місця, і тепер будуть представляти область і Україну в Мадриді. Ось це є історія успіху, яку треба генерувати і показувати до всіх областей.

Федерації, точно так же, якщо ми говоримо про федерації, можливо, треба більше їм пояснити, що це потрібно, можливо, треба пояснити, як це зробити. І я зараз без сарказму, я чисто і відверто кажу, можливо, федераціям треба пояснити. Бо Федерація стронгмену до цього дійшла швидше, ефективніше, і є кейс. То чому інші не підтягуються – питання. Тому я думаю, пане Матвію, що також з цим треба розбиратися і доводити до відома самим федераціям.

З приводу взагалі коли ми говоримо про проблеми тренерів, про проблеми в тому числі там реабілітологів і так далі, я постійно наголошую ветерани, ми самі є, в принципі, тим ресурсом, який можна генерувати і задіювати, закриваючи ці проблемні місця. Тому що в мене особисто є побратим в Черкасах, який в реабілітаційному центрі, він був поранений, він ветеран і він зараз успішно реабілітує таких же, як я, як він і як ми всі, ветерани. І це важливо робити, направляти і генерувати ветеранів, і закривати проблемні місця.

З приводу комунікації. Я постійно про це наголошую на будь-якому публічному майданчику. Чому? Тому що це важливо, щоб ми правильно комунікували. Ми говорили, от пані Ірина говорила про серйозні зрушення, і це дійсно так, щось відбувається, дійсно, ми рухаємося, ми спілкуємося. Але от те, що ми зараз проговорили, важливо простими словами донести до хлопців, не просто переварити і щось зробити, а ще й донести в госпіталі. Тому що я кожного тижня їжджу, я спілкуюся з десятками побратимів, і повірте, пояснити, як це працює простою мовою, це дуже важливо.

Тому я вважаю, треба знову ж таки визначати, шукати, залучати, стимулювати, мотивувати ветеранів-лідерів для того, щоб вони стали оцією ланкою, яка переводить державну мову на звичайну нашу ветеранську, зрозумілу. І більш того, практикою доводити, як це працює, не просто, що ми говоримо про ветеранський спорт, хоча, будемо відверті, в країні ще немає навіть визначення, хто такий ветеран, а практикою доводити, як це працює. І тому це важливо робити вже зараз, формувати історію успіху на кожній ланці

Міністерства молоді і спорту, Міністерства ветеранів, Міністерства соцполітики, в тому числі з приводу протезування. У мене побратим, який зараз їде в Мадрид, він не має протезу якраз таки спортивного через те, що є певні обмеження, а він представляє Україну, і це важливо розуміти. То залучіть його до себе, хай він буде вашим консультантом, він буде працювати вам у плюс, вашому іміджу, і тоді ми можемо сформувавши от з таких історій успіху, що, дійсно, держава йде на зустріч ветеранам, вона розмовляє зрозумілою мовою до ветеранів. Тому що на даний момент ми змушені констатувати, що комунікація провалена на всіх ланках, що стосуються ветеранів. Щось робиться, але цього замало. Я за конструктив.

Тому, будь ласка, якщо є якісь пропозиції, я завжди готовий долучатися, долучати своїх побратимів, особливо це стосується областей, тому що я їжджу по областях зі своїм проєктом, відкритими тренуваннями і вони працюють найкраще. Я вже чотирьох ветеранів от буквально за місяць долучив до ветеранського спорту, просто їздячи по громадах. Тому запит є. І я в цьому аспекті знову ж таки повторюю, що важливо нічого про ветеранів без ветеранів.

Дякую.

ГОЛОВУЮЧИЙ. Дякую, пане Андрію.

Будь ласка, репліка міністра.

БІДНИЙ М.В. Дякую за такий інформативний виступ.

Ми з вами багато спілкувалися, багато що обговорювали. Якщо пам'ятаєте, і ви тут зараз зазначили дуже важливу річ про те, що ветерани дійсно можуть стати рушіями зміни на місцях. І я думаю, що нам з вами варто зосереджуватися на тому, що заохочувати ветеранів на місцях, створювати саме громадські організації, громадські спортивні клуби, якщо пам'ятаєте, ми про це говорили.

У нас вже є навіть, ми проводимо сьогодні в рамках нашого експерименту створення громадських спортивних клубів у регіонах, у деяких громадах вони вже засновується. У нас є типові статuti таких клубів, типові документи. Я думаю, що ми можемо з вами створити типовий клуб ветеранського спорту. І власне, там ветерани зможуть на місцях організувати спортивні клуби свої і отримувати навіть фінансову підтримку на свою спортивну діяльність. Я думаю, давайте попрацюємо тут.

ГОЛОВУЮЧИЙ. Дякую, пане Матвію.

Будь ласка, я хотів би зразу ж, якщо можна так, передати слово начальнику групи, військова група 4076, Костянтин Вінніченко. Будь ласка.

ВІННІЧЕНКО К. Вітаю всіх. Я дуже вдячний комітету за те, що запросили сьогодні на слухання. Але я хочу сказати, що є й інше бачення стосовно ветеранського спорту. Ветерани, вони різні, різні за віком, різні за травмуванням, нозологіями взагалі і за своїм баченням. І хочу сказати, що є приблизна офіційна статистика, що на сьогоднішній день в нашій державі є 1,5 мільйона ветеранів війни. Якщо додати ще членів сімей їх, то це буде більше 3 мільйонів. І це не фінал. Тому через деякий час вони будуть збільшуватися і збільшуватися. І коли ми говоримо про систему спорту і фізкультури, ми повинні спочатку говорити не про змагання, не про медалі, ми повинні спочатку говорити про тренувальний процес. Тому що тренувальний процес, він відноситься до тієї категорії, який персонально до кожного відповідно його травми, нозології, стану психічного, будь-чого, він відповідає. Тільки так ми можемо говорити, що ми зможемо достукатися до кожного ветерана і їх родин. Тобто на першому місці ми маємо ставити завдання не спорту, а саме процесу.

І що я хочу сказати, наприклад, взяти єдиний план Міністерства молоді і спорту за 2024 рік, ми бачимо, що заходи, які за пропозицією Міністерства ветеранів на цей рік було заплановано їх всього 11. Це 4 основних проєкти, які всім відомі: ...*(Не чути)*, це "Ігри Нескорених" і "Ігри Воїнів", загальна

кількість 690 спортсменів. Порівнюю знову 1,5 мільйона, ще буде збільшуватися. Де інше? Якщо ми будемо говорити тільки про Федерацію стронгмену, ми забуваємо про те, що є величезна кількість, федерації з олімпійських видів спорту і неолімпійських... федерації, які дійсно працюють і тренери їх на волонтерських засадах допомагають ветеранам саме в тренувальному процесі. Саме там є ветерани. Тому що, коли говорять про, наприклад, процес про ветеранів, я теж думаю про себе, що я б зміг, що я можу зробити. Після своїх контузій, травмування і операції на серці я не можу брати участь в цих відборах, в цих змаганнях, про які от зараз постійно говорять. Я б хотів, щоб ми в більшості приділяли увагу там, де може кожен ветеран знайти себе. Тільки тоді ми зменшуємо ризики, зменшуємо такі складні умови для адаптації в цивільному суспільстві для ветерана. У кожного своя історія. І тільки з цією історією персонально ми можемо працювати.

Хочу сказати, що велика кількість Федерації легкої атлетики, вітряного спорту, футболу, футзалу, вони не оповіщують, вони просто допомагають. Є міжнародні національні заходи ветеранів, які ветерани просто самі працюють, долучають благодійників, долучають діаспору. Чому ми не чуємо про Марафон морської піхоти, який... кожного разу долучаються хлопці після тренувань? Чому не чуємо про Кетрін ...*(Не чути)* в Шотландії? Кожного дня ветерани після відборів їздять.

Регати. До війни, перед війною, кожного року проходила ветеранська регати, в тому числі одночасно в шести містах. 30 команд ветеранів в Києві брали постійно участь. Міністерство ветеранів жодного разу не хотіло даже оповіщати про ці змагання. Але, якщо ми говоримо про змагання, ми говоримо про відповідні документи, які мають створюватись для того, щоб знизити ризики і була відповідальність.

А де ця відповідальність? Відповідальність починається з тих людей, кадри, які підготовлені. На сьогоднішній день знову, що сьогодні працює для підвищення кваліфікації "адаптивний тренер"? На сьогоднішній день запущена програма на базі Політехнічного інституту та громадської спілки

"Національна рада" для підготовки підвищення кваліфікації тренерів. Тобто були пропозиції від федерацій, які працюють з ветеранами неолімпійськими/олімпійськими, і саме оці тренери, які мають фахову освіту – фізкультура і спорт, вони долучились для того, щоб пройти саме підвищення кваліфікації, де які фахівці цивільні і військові. Не тільки реабілітологи, не тільки психологи, тобто весь комплекс, який може дати розуміння.

Ще раз кажу, що ми дуже часто забуваємо про те, що цивільний, який не стикався з військовим, з ветераном з травмою, він спочатку навіть не знає, як спілкуватись. Він не знає, яку руку подати, коли у ветерана відсутня права рука. І з цього, з кожної дрібниці все починається. Якщо ми будемо говорити зразу про спорт вищих досягнень, ми втратимо мільйони хлопців, які зараз на війні. Інакше бути не може.

Дякую.

ГОЛОВУЮЧИЙ. Дякую, пане Костянтинне.

Будь ласка, це репліка міністра зараз на ваш виступ. Будь ласка.

БІДНИЙ М.В. Костянтинне Валерійовичу, дякую, ви надзвичайно важливу тему зачепили. Вона, до речі, стосується не тільки ветеранів, це сьогодні взагалі система спорту в Україні влаштована так, що єдиний календарний план і та робота, яку здійснює міністерство, воно концентрується тільки на проведенні спортивних заходів. Те, що ми займалися до цього, це було ну фактично організація івентів. А форма навчально-тренувальної роботи, про яку говорили, так, вона здійснюється тільки на базі тих спеціальних закладів, зараз це комунальні заклади, які створені. Але я не хотів би закликати до створення спеціальних закладів за прикладами наших ДЮСШ. Для того, щоб ці питання вирішити, ми маємо все ж таки зробити те, про що ми говорили. Нам треба, щоб на місцях створились ком'юніті, ті організації, до яких ми будемо і місцева влада буде мати довіру задля того,

щоб надавати їм підтримку і щоб на базі цих клубів робилася саме ця навчально-тренувальна робота.

От кейс наших адаптивних клубів це фактично також, це ті тренери, які на добровільних засадах почали працювати з ветеранами, двічі на тиждень мінімум вони мають збирати групу, вони працюють по своїх видах спорту, ми їм забезпечили навчання. До речі, ви не згадали тут програму, про яку я говорив, на базі нашого Національного університету фізичної культури і спорту, там теж готують фахівців щодо підвищення кваліфікації. Вони пройшли навчання, ми забезпечили їх необхідним базовим обладнанням. І ми виплачуємо їм заробітну плату за це.

Але все ж таки ми маємо переходити на клубну систему, це те, про що ми говоримо, і маємо сьогодні створювати автономію для таких організацій, зрозуміло, контролюючи використання ними тих коштів, які надаються їм на реалізацію такої функції. Ну іншого шляху у нас немає.

Дякую.

ГОЛОВУЮЧИЙ. Дякую, Матвію Вікторовичу.

Зараз якраз ми послушали вже такі більш конкретні і цільові виступи людей, які досить серйозно розбираються в цій проблемі. І я хотів би зробити депутатську таку паузу.

Будь ласка, я надаю слово народному депутату члену комітету Саладусі Ользі. Будь ласка, пані Ольга.

САЛАДУХА О.В. Дякую, Андрій Анатолійович. Шановні колеги, шановні представники громадськості, міністерств, відомств, шановні представники ветеранської спортивної спільноти.

По-перше, я хочу сьогодні привітати зі світом наших захисників і захисниць, подякувати їм за те, що ми сьогодні з вами можемо планувати наше майбутнє. І обов'язок держави, нас усіх як українців створити, шанувати

ветеранів і створити максимальний простір для можливості і в політиці, і в культурі, і, звичайно, у спорті.

Зараз ми розуміємо, сьогодні дуже багато обговорень, дуже важлива, дуже болюча така тема спорт ветеранів, і ми розуміємо, що фізична й психічна реабілітація сотень тисяч ветеранів – це великий виклик, з яким ми зараз зіштовхнулися. І виклик, який, мабуть, Європа не бачила з часів Другої світової війни, і ми повинні бути готовими до цього. І спорт, саме спорт має стати частиною ветеранського такого руху, державної політики, і він буде драйвером відновлення, дієвим антидепресантом і способом самореалізації, і звичайно, хто захоче з ветеранів, таким примноженням спортивних досягнень України.

Ще напередодні російського вторгнення Верховною Радою був прийнятий законопроект про спорт ветеранів. Він якраз передбачає залучання ветеранів до спорту і не тільки ветеранів, а також і їх родин. Але наразі ми розуміємо, що він потребує модернізації, враховуючи все повністю повномасштабне вторгнення. Ми бачимо, які зараз демонструють ветерани успіхи: якщо в 20-му році це було 16 медалей, то вже в 23-му це 34 нагороди. І так само успішними є українські захисники на інших престижних змаганнях, тобто не тільки Ігри Нескорених. І це також демонструє величезний потенціал ветеранського спорту.

І головне зараз – зробити такі правильні кроки, які ми сьогодні обговорювали. І сьогодні колеги і заступники міністрів сьогодні підкреслювали ці напрямки. І я хочу також наголосити про те, що я би виділила 5 важливих кроків, у напрямках яких ми маємо рухатися.

По-перше, це, звичайно, розбудова й адаптація спортивної інфраструктури, це також потреба інклюзії, по-перше, і щоб був доступ першочергово це для ветеранів. А другий крок – це підготовка, звичайно, тренерів і інструкторів, тому що вони мають розуміти шлях, який пройшов воїн, як з ним працювати і до чого готуватися. Тому що це, дійсно, дуже важка специфікація, дуже тонка межа, до якої також тренери мають бути готовими.

Ми маємо зараз підготувати, дійсно, таку потужну генерацію наставників таких, в яких будуть навички взаємодії з нашими захисниками.

Третій напрямок, третій крок, який я хотіла би відокремити, - це охоплення якомога більшої кількості видів спорту. Тому що сьогодні ми розмовляли, там, про стронгменів, там, ще про когось, але хочеться сказати, що саме захисники мають вибирати: олімпійські, неолімпійські види спорту. І вони мають, по-перше, розуміти, що їм подобається.

І, звичайно, четвертий напрямок – це протезування, про яке сьогодні казали. Це враховувати треба спортивні потреби ветеранів, і забезпечувати ми як держава маємо всіх бажаючих цими спортивними протезами.

І, звичайно, це потребує і інвестицій, і коштів, і навчання наших, можливо, фахівців, наших спеціалістів. Можливо, треба долучати обмін досвідом з іноземними фахівцями, які зможуть допомагати з виготовленням цих протезів.

Ну і, звичайно, п'ятий крок – це організація спортивних заходів. І сьогодні я б хотіла сказати, що я зараз як виконуючий обов'язки Федерації легкої атлетики, ми дуже потужно почали працювати в цьому напрямку. Ми працюємо з Міністерством молоді та спорту. Вже в понеділок ми затвердили виконкомом програму розвитку, програму змагань, регламенти змагань. І в кінці листопада – на початку грудня вже будуть у нас змагання з легкої атлетики для наших захисників, для ветеранів. Такі змагання мають бути не тільки в містах, таких як Київ, великих містах, а в таких містах, як і маленькі регіони, містечка, де наші захисники зможуть проходити такий, скажімо, відбір для національного вже масштабу. І я впевнена, що з часом такі змагання набудуть успіху, і впевнена, що і спонсори, і партнери почнуть підтягуватись і допомагати. Тому що їхній обов'язок... Бізнес зараз дуже потужно працює завдяки нашим захисникам і захисницям, тому вони також мають віддячувати їм і долучатися до і змагань, і до тренувальних зборів, і до відновлення спортивної інфраструктури, і робити все можливе, щоб наші захисники проходили таку, скажемо, реабілітацію. Тому не всі українці незалежні від

політичних сил. Зараз у нас одна мета – перемога. І я впевнена, що разом ми можемо зробити все. Тому готові до конструктиву як федерація і співпрацювати з міністерствами, з відомостями, і надалі рухати цей напрямок.

Дякую. Слава Україні!

ГОЛОВУЮЧИЙ. Героям слава! Дякую, пані Оля.

Колеги, я хотів надати слово секретарю Комітету з питань молоді і спорту, народному депутату Суркісу Григорію Михайловичу. Будь ласка, Григорій Михайлович, онлайн.

СУРКІС Г.М. Доброго дня, шановні колеги. З досвіду спілкування з багатьма учасниками російсько-української війни, власне кажучи, я можу зробити висновок про стратегічне значення для української держави розвитку спорту ветеранів та фізкультурно-спортивної реабілітації. Заняття спортом не лише допомагає колишнім військовим знову відчувати себе причетними до активної частини суспільства, але і стає важливим інструментом фізичної та психологічної реабілітації наших співгромадян, що повернулись з фронту. Саме спорт заявляє про себе як універсальна платформа, котра допомагає вчорашнім військовим повернутися до повноцінного цивільного життя.

Тому ми повинні змінювати підходи і докладати більше зусиль для адекватного розвитку цієї сфери. У цього зв'язку висловлюю окрему подяку Ірині Наумівні за ініціативу проведення сьогоднішніх слухань. Як народний депутат вона активно опікується заходами з підтримки ветеранів на Вінниччині у своєму окрузі, вона є справжнім натхненником і провідником цього процесу. А головним завданням Комітету молоді і спорту в цьому контексті є всіяке сприяння і підтримка творчих ініціатив. Чому це важливо? Ми не можемо оминати увагою той факт, що серед захисників України є чимало представників різних видів спорту. Сумно, але війна вже забрала понад 500 спортсменів, багато атлетів зазнали поранень і тепер потребують всебічної реабілітації. Ідеться про реальних людей зі своїми унікальними історіями.

Один із таких прикладів Іван Лавренюк з Вінниччини, після поранення він не лише повернувся до активного життя, але і став членом національної збірної для участі в Invictus Games - 2025. Його історія – це не тільки про спортивні досягнення, але і про глибоке фізичне та ментальне відновлення, яке спорт може дати кожному ветерану.

Наприклад, в Одесі громадська організація Veterans HUB Odessa активно залучає ветеранів до реалізації місцевої ініціативи "Кубок Чорне море" з баскетболу на візках. Цей проєкт став важливим елементом соціальної адаптації та підтримки наших героїв. Варто згадати і Чернігівщину, де попри руйнування інфраструктури вдалося зберегти можливість для ветеранів брати участь у спортивних заходах, у змаганні "Ігри нескорених" ветерани області здобули 5 медалей.

До слова, цими вихідними в Чернігові пройшли Всеукраїнські змагання ветеранів "Північний форпост", де 120 учасників з 12 областей України змагалися у різних дисциплінах. Подія продемонструвала значну силу волю ветеранів, які подолали фізичні, психологічні бар'єри, підтвердивши важливу роль спорту у їхніх реабілітації та повернення до активного життя. Це приклад того, як інформаційна підтримка та активна робота на місцях може допомогти залучити ветеранів до спортивної реабілітації.

Вкрай важливо посилити також інформаційну та комунікаційну політику в цьому напрямку. Маємо зробити так, щоб кожен ветеран війни мав можливість легко знайти інформацію про спортивні змагання, заходи та фізкультурно-оздоровчі ініціативи для ветеранів у своїй області, регіоні чи громаді. Відповідна інформація має бути доступною як в інтернеті, так і через органи місцевого самоврядування та виконавчої влади. Ментальна реабілітація через спорт є надзвичайно актуальною не лише для фізичного відновлення, але і для психологічної реабілітації ветеранів.

Програма "Ти як?", яка реалізується в багатьох регіонах України, поєднує фізичні тренування з підтримкою ментального здоров'я. Такі

ініціативи допомагатимуть ветеранам боротися з посттравматичними стресовими розладами та іншими психологічними травмами.

Надзвичайно важлива є роль бізнесу у підтримці і розвитку ветеранського спорту. Наприклад, у Полтавській області підприємства активно беруть участь у фінансуванні спортивних програм і постачанні спеціалізованого обладнання для адаптивного спорту. Одеса також впроваджує нові ініціативи, залучаючи бізнес до підтримки ветеранів через благодійні спортивні заходи. Мобільний додаток TrenVet презентований на регіональному спортивному форумі в Одесі, допомагає ветеранам відстежувати свій прогрес у реабілітації через порт і отримувати професійну підтримку фахівців, спільні тренінги для тренерів і ветеранів. Особливу увагу слід приділити підготовці фахівців, які працюють із ветеранами. Наприклад, в Рівному тренерів спортивних залів спеціально навчають працювати з ветеранами, які зазнали фізичних і психологічних травм. Такі тренінги допомагають наставникам розуміти специфіку роботи з ветеранами та створювати безпечні і результативні програми реабілітації. Не можу не згадати також позитивний досвід Івано-Франківська щодо налагодження співпраці з дитячо-юнацьких спортивних шкіл і з ветеранами війни. Це не просто спільні спортивні заняття, але і ефективне патріотичне виховання. Це можливість для дітей побачити наживо конкретних героїв, спілкуватися з ними особисто і відчутти – вони, власне кажучи, серед нас. Тому позитивна практика Івано-Франківська, інформація, що розміщена на сайті нашого комітету є дуже корисною і важливою. І взагалі обмін досвідом між регіонами є ключовим фактором для розвитку ветеранського спорту на національному рівні.

Зокрема, Вінницька область демонструє чудові приклади того, як ефективна співпраця між місцевими органами влади, громадськими організаціями та бізнеси можуть створити умови для активної участі ветеранів у спортивних програмах. Цей досвід потрібно поширювати на інші регіони, щоб кожен ветеран в Україні мав доступ до якісних спортивних заходів і програми реабілітації.

Слава Україні! Разом до перемоги!

ГОЛОВУЮЧИЙ. Героям слава! Дякую.

Колеги, я надаю слово зараз виконуючому обов'язки ректора Національного університету фізичного виховання і спорту України Олександру Михайловичу Пижову. Олександр Михайлович, будь ласка, вам слово. А я, з вашого дозволу, на 10 хвилин передам слово, головування пані Ірині. Будь ласка.

ПИЖОВ О.М. Дякую, Андрій Анатолійович.

Доброго дня, шановні колеги. Дякую за запрошення взяти участь у цьому заході. Дійсно, Національний університет з фізичного виховання і спорту бере активну участь у реабілітації ветеранів війни через спорт, через освітні програми та реабілітаційні програми. Хочу зазначити про деякі конкретні реалізовані проекти та плани на наступний період в контексті реалізації цього важливого питання.

Дійсно, слушно зазначив Матвій Вікторович – міністр молоді та спорту, що саме за ініціатив Міністерства молоді та спорту в нашому університеті спільно з Державною науковою установою "Інститут модернізації змісту освіти" запроваджено курси підвищення кваліфікації фізкультурно-спортивної реабілітації ветеранів війни з інвалідністю або обмеженнями повсякденного функціонування, які направлені саме на фахівців фізичної культури і спорту, тобто тих осіб, які залучені вже до занять фізичною культурою і спортом, але їм необхідно розширити свої можливості та компетенції щодо роботи саме з ветеранами, які мають інвалідність або обмеження повсякденного функціонування. Зараз ці курси відбуваються щоквартально.

Ми зараз працюємо над оцифровкою цього процесу, для того щоб забезпечити можливість цим фахівцям проходити це навчання в асинхронному режимі, в індивідуальному графіку навчання та охопити більшу кількість

здобувачів такої освіти, такого підвищення кваліфікації саме і в регіонах, і в місті Києві і забезпечити більше охоплення більшої кількості людей, які безпосередньо залучені до такої фізкультурно-спортивної реабілітації та саме безпосередньої роботи в сфері фізичної культури і спорту з ветеранами війни.

Наступний аспект. В нашому університеті розроблена програма фізкультурно-спортивної реабілітації безпосередньо через спорт ветеранів війни з урахуванням тих можливостей спортивної інфраструктури та педагогічного і науково-педагогічного тренерського складу нашого університету. І вже 35 ветеранів проходять таку реабілітацію безпосередньо на базі нашого університету. Зрозуміло, що 35 – це крапля в морі, але це відпрацювання тієї моделі, яка з наступного року відповідно до рішення уряду буде поширюватися на інші заклади освіти, які мають в своєму наборі фізкультурно-спортивну реабілітацію та можуть надавати відповідно такі послуги. Саме ми відпрацьовуємо цю модель для подальшого поширення.

Далі. Спільно з Міністерством молоді та спорту та Міністерством у справах ветеранів вже на жовтень та листопад місяць цього року ми проводимо всеукраїнські змагання з кіберспорту, які мають величезний попит серед ветеранів війни і саме ветерани війни просять проводити такі змагання і заходи з кіберспорту. Окрім того, більярд, легка атлетика, а саме: біг та штовхання ядра, шахи, футзал, баскетбол на кріслах колісних, волейбол сидячи, теніс настільний та заходи з оздоровчо-рекреаційної рухової активності для членів родини також до кінця року будуть проводитися у нашому університеті за сприянням Державної установи "Спорт для всіх" Міністерства молоді та спорту та Міністерства ветеранів України.

Що стосується тих важливих двох аспектів, які мають відображення і в проекті рішення комітету, ті, про які сьогодні зазначали всі колеги, це і підготовка тренерського складу зі спорту ветеранів війни та адаптивного спорту, і науково-методичне забезпечення спорту ветеранів війни та адаптивного спорту.

По першому пункту, підготовка тренерського складу, з наступного року в університеті буде запроваджена окрема освітня програма з адаптивного спорту та спорту ветеранів війни для системної, чіткої, ґрунтовної підготовки тренерського складу в цьому контексті, і цей досвід також далі зможуть черпати інші заклади вищої освіти фізичної культури і спорту та інші заклади вищої освіти, які здійснюють підготовку у сфері фізичної культури та спорту.

Що стосується науково-методичного забезпечення. В план роботи університету на наступний рік також внесені відповідні позиції щодо розвитку наукового методичного забезпечення спорту ветеранів війни та адаптивного спорту. Наш професор Когут Ірина Олександрівна є з цього питання консультантом Комітету молоді та спорту, що стосується розвитку науково-методичного забезпечення адаптивного спорту, відповідні положення також на конкретний запит як комітету, так і міністерств і інших стейкхолдерів цього процесу університет готовий забезпечувати, розробляти не тільки з урахуванням власних науково-педагогічних і наукових працівників, а із залученням фахівців із провідних закладів вищої освіти та наукових установ за кордоном.

Також колега з Міністерства внутрішніх справ заявляв про актуальність велнес-професій для ветеранів. Дійсно, зараз разом з Міністерством у справах ветеранів відпрацьовуємо сертифікатну освітню програму "Велнес" безпосередньо для ветеранів з урахуванням бізнес-освіти для того, щоб саме в цьому контексті ветерани могли себе реалізувати та знайти відповідну роботу в подальшому. Окрім того університет пропонує і інші сертифіковані освітні програми, які допомагають ветеранам війни здобути нові компетенції, навички, вміння та знання для того, щоб реалізовувати себе як в економічному так і в соціальному житті.

Окрім того хотів зазначити те, про що...

Веде засідання голова підкомітету БОРЗОВА І.Н.

ГОЛОВУЮЧА. Олександрє Михайловичу, прошу закінчувати, в нас ще дуже багато виступаючих.

ПИЖОВ О.М. 30 секунд.

Я хотів зазначити щодо проблеми фізкультурно-спортивної реабілітації та підготовки фахівців в цьому контексті і в проекті рішення комітету є доручення відповідним міністерствам забезпечити підготовку таких фахівців. Але сьогодні ми маємо обмеження в Законі України "Про вищу освіту", і ми будемо змушені закривати таку освітню програму, враховуючи її назву, тому це також необхідно буде відпрацювати на рівні закону.

Дякую.

ГОЛОВУЮЧА. Дуже дякуємо вам.

Я в свою чергу хочу ще раз подякувати Федерації стронгмену України, і зараз з нами є президент федерації Сергій Олександрович Конюшок на зв'язку. І хочу вас запросити до слова.

КОНЮШОК С.О. Добрий день, пані Іра, колеги!

ГОЛОВУЮЧА. Доброго дня.

КОНЮШОК С.О. Дякуємо за ініціативу і за проговорення таких нагальних і насущних проблем, як спорт ветеранів війни. Принагідно хочу зазначити, що з більшістю сьогодні доповідачів ми дійсно плідно співпрацюємо. Особисто хочу подякувати Леоніду Леонідовичу, Матвію Вікторовичу, пані Руслані Величко за це сприяння цих профільних міністерств в нашій спільній роботі, в напрацюванні цілої галузі, якою ми зараз також опікуємося, і всім нашим народним депутатам, і присутнім, які тут є і з якими плідно співпрацюємо.

Ми всі багато спілкуємося і організуємо спільні заходи, тому не буду зупинятись на проблемах та здобутках, і хотів би просто ще раз наголосити про системні проблеми, які потрібно вирішити для розвитку цієї галузі.

Галузь – це система, яка своїми ланками взаємодіє і, власне, самовідтворюється і саморегулюється. І треба зазначити, що от ...*(Не чути)* Перепрошую. Треба зазначити, за ці три роки, які ми плідно займаємось цією проблематикою, ми прийшли висновку, що розуміння важливості цієї проблеми є, знайти фінансування на проведення ...*(Не чути)* Перепрошую. Знайти фінансування на проведення заходів це можливо, стають все одно такі системні проблеми, як відрядження учасників ветеранів на ці змагання. І це проблема системна. Тому що по факту Бюджетний кодекс говорить про те, що відряджатись на змагання можуть учасники тільки збірних команд визнаних видів спорту.

У Матвія Вікторовича є певні напрацювання з цього питання, але треба зазначити, що треба над цим багато працювати і комунікувати з обласними управліннями, і пояснювати, що всі насправді види спорту є адаптивними, тому що розуміння у обласних осередків і обласних управлінь поки що немає, і вони керуються тими даними, які у них традиційно є. Тобто вони відряджають тільки на визнані види спорту, і з ними або потрібно комунікувати додатково або напрацьовувати інші механізми.

І другий засадничий насправді елемент системи – це міжнародні змагання. Так як кожен солдат хоче бути генералом, так і кожен спортсмен хоче представляти Україну на міжнародних змаганнях. І, як ви знаєте, в цьому році силами нашої федерації і меценатів організуються міжнародні змагання Strong Spirit's Games в рамках фестивалю Arnold Classic. Ми, до речі, принагідно дякуємо Міністерству ветеранів за те, що вони фінансують відрядження збірної команди, і це найбільша збірна в 50 осіб. Але це питання міжнародних змагань, які організовує і координує Україна, це стратегічне питання для нашої країни. Тому ми сподіваємось, що в наступні роки це питання буде вирішено і на державному рівні. Тому це дві основні проблеми,

з якими ми зараз стикаємось, це фінансування відрядження учасників на змагання, відсутність цієї можливості лімітує, значно лімітує кількість учасників, які можуть приїжджати і регулярно змагатися, і звичайно, що міжнародні змагання, які є основним стимулом.

І я просто репліку до пана Костянтина Вінніченка. Ми абсолютно погоджуємось з тим, що заходи мають проходити не тільки зі спортивним принципом і за спортивною логікою. Звичайно, що кількість ветеранів і членів родин дуже висока і їх потрібно залучати. Але саме змагання є основним мотивуючим фактором і найлегшим, і найзрозумілішим для того, щоб ветерани і члени їх родин тренувались регулярно. Тому дякуємо, колеги, за такі важливі зустрічі. Спільно до перемоги і до покращення галузі спортивної реабілітації ветеранів війни.

Дякую.

ГОЛОВУЮЧА. Дякуємо вам, Сергію Олександровичу, за ваші зауваження, пропозиції, за вашу роботу.

І до слова запрошую народного депутата України, який велику увагу приділяє ветеранській політиці, Тарасенка Тараса Петровича.

ТАРАСЕНКО Т.П. Доброго дня, шановні учасники. Я хочу розпочати з того, що, на жаль, я сьогодні не бачу тут ні Міністерства охорони здоров'я, ні Міністерства оборони, тому що насправді пан Андрій, я думаю, він може підтвердити... Міністерство оборони є за спиною.

ГОЛОВУЮЧА. Є.

ТАРАСЕНКО Т.П. Але я його не бачу, тому що в мене немає очей на потилиці. Але тут питання в тому, якраз про те, що зараз всі ветерани, яких ми отримуємо, ми їх отримуємо з госпіталів. І питання якраз залученості до спорту потрібно починати якраз в госпіталах. І якщо ми говоримо про

реабілітацію, у нас є маршрути реабілітації, є фізичні терапевти, проте у нас зовсім немає культури спорту у госпіталях. От ми були в Заліщиках, там лежать хлопці з ампутаціями, ми їх запрошуємо на фестиваль спортивний. І їм важко, вони не хочуть, вони не вірять в це. Але ми поєднуємо... запрошуємо, вони приїжджають, і буквально через пів години, бачачи, як Сергій Храпко стріляє без руки, без ноги і він стріляє з лука і попадає в мішені, вони підходять, під'їжджають на візках і питають: а можемо ми спробувати? Питання дати можливість спробувати, це головне, що ми повинні створити. А у нас у госпіталях ні в військових реабілітаційних, ні в звичайних госпіталях у нас немає цієї залученості.

Я тільки бачив у Ксенії Вознічиної в "Лісовій поляні", там залученість хоч до якихось видів спорту є. Там неолімпійський вид спорту – це лицарські бої, є Бугурт Січ, далі теніс... Тобто у неї є напрям залученості військових, які отримали травму. В інших місцях я цього не бачив. Це дуже важливо для того, щоб ми могли створювати і формувати культуру, не коли вже військовий відновився і став ветераном, а залучати його з моменту поранення до цього, щоб сформувати цю культуру.

Далі важливо залучати також молодь, курсантів до цих змагань, тому що, дійсно, ми проводили фестиваль разом з військовим ліцеєм і було круто видно, коли курсанти приходили і приносили свої кепки і футболки і підписували у ветеранів. Це елемент вдячності, елемент освіти для курсантів і хлопці, які поранені, і які пережили цю трагедію, свою втрату частково життя і здоров'я, вони бачать, що вони не зря робили свої вчинки. Тому тут дуже важливо – це елемент патріотичного виховання і елемент підтримки і мотивації самих військових.

Про освіту тренерів уже багато говорили. Є два питання, які важливо внести, я думаю, і в протокол, надалі і в рішення. Це фінансування, збалансування фінансування як і обладнання для спорту, і для ветеранів загального, і формування окремих баз для спорту. Оскільки, наприклад, до мене вчора дзвонили Черкаси, стадіон центральний, у них є недоремонтований

басейн. Хто повинен його фінансувати? Чи це комунальна власність? Чи це область повинна фінансувати? Чи це Федерація, наприклад, спорту, яка займається плаванням повинна фінансувати, щоб допрацювати. Але у них є потужна федерація... команда по ампут футболу. Тобто всі хлопці, які займаються ампут футболу, для них повинні бути створені умови для того, щоб вони могли потім потренуватись у басейні. Тобто дуже багато таких є зон, де можна пересікати різні міністерства, це може бути і Мінмолодь спорту, і Мінветеранів, і різні федерації до цього залучатись.

І окремо хочу зазначити, що в Міністерства ветеранів немає окремої бази для тренувань для Інвіктусу, і зараз вони орендують приміщення в Пущі-Водиці, а потім всіх спортсменів розвозять по Києву, по різних базам для того, щоб вони тренувались. Це дуже супер незручно як для самих хлопців, які приймають участь в Інвіктусі, і взагалі це понижує рівень доступності безбар'єрності, про який ми всі в державі любимо говорити.

Дякую.

ГОЛОВУЮЧА. Дякую. Дякуємо, Тарасе Петровичу.

Сьогодні у нас також є представники регіонів, і важливо було б почути їхню думку: які є проблеми в регіонах для розвитку спорту ветеранів, їх пропозиції, зауваження. Тому до слова запрошую заступника Криворізького міського голови Мілютіна Сергія Сергійовича.

МІЛЮТІН С.С. Дякую.

Я хочу перш за все подякувати народним депутатам України і представникам міністерств за увагу до тих питань, які ми підняли.

Я хочу розпочати не з проблем, а все ж таки про те, що оказалось, що у нас є досягнення. Я згодний з паном Вінніченком, що ми також пішли по тому принципу, про що він казав, що першим нашим кроком було підготовка до тренувань. Ми наразі вже організували тренування за одинадцятьма видами

спорту для наших ветеранів і робили так, як ви казали, що нічого для ветеранів без ветеранів, це були пропозиції саме наших ветеранів.

Ми вже, значить, організували заняття, зокрема, по плаванню у нас займаються понад 2 тисячі криворіжців, це ветерани і члени їх родин. Хочу зазначити, що і в тренуваннях, і в змаганнях беруть участь і ветерани, і члени їхніх родин, а також ми залучаємо тих курсантів із Міністерства внутрішніх справ і військових, які у нас є.

Після організації тренувань у нас наступним кроком стало впровадження спортивної реабілітації. Я вдячний перш за все за це Денису Силантьєву, разом ми з олімпійським нашим призером ми реалізуємо проєкт "Вільні хвили" для надання спортивної реабілітації в басейні ветеранам, а також військовим, які зараз знаходяться на лікуванні. Це було справжнім проривом.

Щодо змагань. На місцевому рівні ми започаткували місцеві комплексні спортивні ігри Veterans family games, вони проводяться з 18 видів спорту і турніри проходять кожні два тижні. Кожен переможець Veterans family games отримує з міського бюджету грошову винагороду в розмірі 5 тисяч гривень кожен, а призери нагороджуються медалями, кубками та спортивною атрибутикою.

Для організації і тренувань, і змагань ми задіяли всі наші 10 комунальних ДЮСШ, і ми також підтримуємо нашу збірну ветеранів, яка бере участь в змаганнях різних рівнів. І для мотивації додаткової ми виплачуємо їм стипендії з міського бюджету за перемоги на міських національних та міжнародних змаганнях від 5 до 100 тисяч гривень за перемогу, за кожен медаль.

Важливо, що ветеранський спорт став першою такою ланкою ступеня і ми навколо нього створюємо ще арт-терапію, заняття танцями, малювання, навчання англійській мові, інженерним ІТ спеціальностям. Тобто перше ком'юніті формується на базі спорту, а після того люди отримують додаткові можливості для розвитку. На минулому тижні ми розпочали в наших

мистецьких школах адаптоване навчання ветеранів музиці, а в художніх та мистецьких школах навчання малюванню.

Таким чином, завершуючи, я хочу зазначити, що ми створюємо потужну екосистему, яка об'єднує ветеранів, членів їх родин через спорт, реабілітацію, відпочинок, арт-терапію, психологічну підтримку та інше.

Цього року я хочу зазначити, що на підтримку наших героїв та їх родин це і спорт, і соцвиплати, і медицина, і так далі в бюджеті Кривого Рогу заплановано майже 700 мільйонів гривень, ми наближаємося майже до 10 відсотків міського бюджету, тому що ми готуємося... Це зараз у нас декілька тисяч людей, які повернулись, насправді повернуться десятки тисяч, і ми строюємо інфраструктуру. І я запрошую членів комітету Верховної Ради, керівництво міністерств для того, щоб наступне, может быть, значить, ваше засідання можна було зробити тут у нас, на землі, щоб побачити, у нас є справді по Україні гарні розробки.

Дякую.

ГОЛОВУЮЧА. Дуже дякуємо вам, Сергію Сергійовичу. Передавайте вітання і вдячність міському голові і депутатському корпусу. І я дуже часто, до речі, у громадах і в регіонах чую, що немає можливості фінансувати спорт ветеранів війни, але, як бачимо, що Криворізька міська рада показує, що є програми, є фінансування. За якими ви програмами фінансуєте?

МІЛЮТИН С.С. У нас біля 30 програм, то єсть ми в кожні, які є, ми включаємо... У нас ветеранський спорт – це такий must have, це один із перших напрямів, по яких ми працюємо. І вони вставлені в багато програм...

ГОЛОВУЮЧА. Дякуємо. Дякуємо.

Запрошую до слова заступника Кропивницького міського голови Михайла Михайловича Бежана.

БЄЖАН М.М. Дякую за надане слово.

Вітаю усіх, колеги. Я дуже вдячний за запрошення. Сергій Сергійович трохи мене випередив, я дійсно хотів теж запросити комітет Верховної Ради до нас в Кропивницький, тому що зараз якраз на часі Кропивницька міська рада також з обласною військовою адміністрацією розроблюють програму підтримки військових на 2025-2027 роки. Тому якщо будуть якісь пропозиції і зауваження, ми вас запрошуємо, будь ласка, приїжджайте до нас в Кропивницький.

МІЛЮТІН С.С. Ми ж поруч.

БЄЖАН М.М. Да, ми поруч. Тим більше, що ми поруч, можна об'єднати. Зараз, на сьогоднішній день така програма розроблюється, ми долучаємо туди фахівців, долучаємо ветеранів. І я дійсно хотів би... Сьогодні з великим задоволенням, по-перше, я тут заходжуюсь, тому що я бачу дуже багато своїх знайомих однодумців, з якими ми уже багато попрацювали і реалізували програму "Сильні України". Також колега... У нас в Кропивницькому відкрито філію TMS HUB, де займаються наші ветерани, спортивний клуб "Борець" це все реалізовує безкоштовно. Тому я не буду повторюватись на тих проблемах і досягненнях, які вже були озвучені.

Єдине, що Ірина Наумівна сьогодні сказала, що треба долучати спортивні там секції, бази, клуби і все таке інше, щоб вони надавали можливість ветеранам займатися. Така робота вже пророблена. Я хотів би тут подякувати якраз "Сильні України", що вони є, були генератором створення там форуму, який ми провели, і куди ми запрошували і представників держави, представників місцевого самоврядування, бізнесу і ветеранів, там, де був проведений дуже якісний форум, який був не форум заради форуму, а де проговорили багато проблем і вже було багато чого реалізовано. Тому він дуже корисний. У нас дійсно є вже три людини, які їдуть в Мадрид. Я особисто вдячний і Федерації стронгмену.

Що хотілось ще додати, що дійсно, мені здається, що проблеми три, в принципі, це популяризація, тому що серед ветеранів війни цих бойових дій в Кропивницькій області 2,5 тисячі ветеранів з інвалідністю, з яких займаються спортом зараз один, навіть менше, мабуть, відсотків, тому люди не знають, напевно, куди звертатися. Тобто це популяризація, це створення структури. І сьогодні пан міністр про це сказав. Можливо, якщо буде наступним створення громадської організації в Кропивницькому за вашої підтримки, щоб ви нам допомогли реалізувати такий проєкт. Бо ми працювали і в госпіталях, про це сьогодні казали, в принципі, ветерани, які знаходяться на лікуванні, вони нас, чиновників, не чують. Вони нікого не чують, окрім ветерана. От Андрій був, Міша був, "Сєвер", який був без двох ніг, з ампутацією, який просто сказав: вставайте, ідемо зі мною. Тоді вони встали і пішли. А якщо я прийду або, вибачте, народний депутат, не будуть вони слухати.

Тому структура тут дуже важлива, фінансування важливе і створення хабів – це дуже важливо. Я вам дуже сильно дякую. І сподіваюсь, що Кропивницький почують.

ГОЛОВУЮЧА. Дякуємо, Михайле Михайловичу, за ваш досвід. Дякуємо за вашу роботу.

А зараз я до слова запрошую виконуючого обов'язки директора Івано-Франківської обласної дитячо-юнацької спортивної школи, голову відділення Національного олімпійського комітету України в Івано-Франківській області Мирослава Євгеновича Карабіна.

КАРАБІН М.Є. Доброго дня, шановні колеги, шановні депутати Верховної Ради, шановний пане міністр. Я представляю Івано-Франківську обласну дитячо-юнацької спортивну школу, і прекрасно розумію, що сьогодні є багато проблем величезних у нас в державі, і в Івано-Франківську зокрема. Але ми повинні робити все можливе, щоб якомога більше залучити ветеранів війни до занять фізичної культури і спорту. І якщо вони полюблять той чи

інший вид спорту, тоді вони зможуть професійно займатись тими чи іншими видами спорту і виїжджати на змагання.

Олімпійським чемпіоном не народжуються – ним стають. Тобто людина повинна пройти багато етапів підготовки, і тоді можна уже говорити, що він готовий до занять, до виступів на тих чи інших всесвітніх форумах. Інше діло, коли людина пішла на фронт, військова, спортсмен був, поранений, вилікувався, і готовий спортсмен – це інше питання.

В сучасному світі, де конфлікти і війни залишають глибокі рани не тільки на тілі, але й на душі ветеранів, пошук ефективних методів реабілітації стає надзвичайно актуальним. Україна переживає складні часи через збройну агресію Росії на своїх територіях, взяла курс на інноваційні підходи до відновлення героїв. В цьому напрямку спорт виступає не лише як засіб фізичного відновлення, а й важлива складова психологічного оздоровлення ветеранів. Взаємодія між фізичною активністю та психологічним благополуччям є ключовим елементом у процесі відновлення, де спорт стає містком до психологічної рівноваги та емоційної стабільності. Зокрема, адаптивний спорт дозволяє людям з обмеженими фізичними можливостями не тільки підтримувати фізичну форму, але й відчувати себе повноцінними членами суспільства, здатними досягати високих спортивних результатів.

Сьогодні можна розглядати різні інструменти створення умов для організації фізичної реабілітації ветеранів війни, зокрема, через створення громадських організацій спортивного спрямування, тобто спортивних клубів та центрів, закладів фізичної культури та спорту, але я зупинюся на дитячо-юнацьких спортивних школах.

В період війни нам необхідно розглянути варіанти, які вже є діючими та вдосконаленими. На цей час таким варіантом є наявні дитячо-юнацькі спортивні школи державної та комунальної форми власності, яким під силу реалізувати основні завдання в процесі ефективної реабілітації ветеранів війни та чи не єдині заклади з наявною матеріально-технічною базою та відповідним професійним тренерським викладацьким складом.

Як приклад, Івано-Франківська область має ряд напрацювань в даному напрямку. Зокрема, на базі обласної дитячо-юнацької спортивної школи функціонує відділення стрільби з лука. Наряду з тим, що тренер і викладачі проводять навчально-тренувальні заняття з дітьми та молоддю, вони на громадських засадах в позаурочний час здійснюють реабілітацію ветеранів війни шляхом проведення з ними занять стрільби з лука. Відразу зазначу, що цей вид спорту став для зазначених осіб частиною їхнього життя та надією на відновлення психологічного та фізичного здоров'я. Таким чином в цій групі реабілітацію проходять і особи, які отримали поранення різного ступеню важкості під час бойових дій.

Наряду із забезпеченням навчально-тренувального процесу із стрільби з лука ветерани війни мали можливість протестувати набуті навички та уміння стріляти з лука в ціль на відкритих змаганнях. Ми проводимо змагання такі, як Кубок міського голови, проводимо змагання за програмою Національного олімпійського комітету Do like Olympians. Приїжджали, у нас проводились, Асоціація олімпійців України, також ми проводили ці змагання стрільби з лука.

І напередодні відкриття Олімпійських ігор в Парижі підняли прапор, це також був оздоровчий такий комплекс, центр в селі Татарові Івано-Франківській області, Міністерства внутрішніх справ України. І були люди, які повернулися з полону і поранені, і вони також приймали участь з нами разом, зустрічалися з нашими олімпійцями, і після того провели змагання зі стрільби з лука.

Окрім цього для ветеранів війни тренери-викладачі ДЮСШ проводять майстер-класи стрільби з лука.

Також необхідно повідомити, що в ході проведення заходів ветерани війни залучаються до національно-патріотичного виховання дітей та молоді з метою формування в них патріотичних почуттів, виховання готовності стати на захист незалежності і територіальної цілісності України. Тобто своїми

розмовами, спілкуванням з юними спортсменами, це є дуже важливо, коли вони спілкуються і розказують свої життєві шляхи.

А загалом стало традицією проведення заходів, присвячених пам'яті загиблих воїнів, до яких також ми запрошуємо ветеранів війни. Один з таких заходів, які були проведені, – це Всеукраїнський турнір з боксу, присвячений пам'яті загиблих учасників України, і тих людей, які проживають в даній місцевості. Це було Яблуниця, село Яблуниця, з того району, де загинули люди, ми їх також запрошували.

Нещодавно ми провели турнір з футболу, де приймали участь більше 120 дітей Івано-Франківщини, але турнір проводився "Схід і захід разом", присвячений пам'яті полеглих захисників та захисниць України. До нас приїхали біля 40 батьків, дружин, тих людей з Донеччини, які втратили своїх дітей, але вони там не можуть провести, тому вони приїхали до нас, і ми спільно робили такий захід, де були і наші батьки загиблих людей, і ми такі проводили спільні заходи. Чемпіонат з тхеквондо проводився.

Однак будь-яка форма реабілітації ветеранів війни, а особливо що здійснюється на базі дитячо-юнацьких спортивних шкіл, потребує відповідно матеріально-технічного та фінансового забезпечення, бо сьогодні ми живемо трошки в складний час. Але я розумію, все рівно є можливість займатись. Переконали, що позитивне вирішення зазначеного питання стане запорукою ефективного та якісного проведення навчальних та реабілітаційно-відновлювальних занять.

Підсумовуючи вище сказане, пропоную розглянути питання про прийняття нормативно-правового акта, яким надати дитячо-юнацьким спортивним школам право на здійснення за їх ініціативи навчально-тренувальної та реабілітаційно-відновлювальної роботи серед ветеранів війни, наряду із забезпеченням своїх статутних завдань. А також в цьому акті прописати норму щодо передбачення відповідного фінансування забезпечення для реалізації вище зазначеної мети.

Тарасенко Тарас Петрович виступав. Ми також працюємо з лікарями, обласна клінічна лікарня дозволяє нам, ми домовились з головним лікарем. І в той час, коли вони не проходять лікування, відпочивають, а проходять реабілітацію військові з різних куточків нашої держави, ми приїжджаємо на машинах, забираємо їх, і вони проводять тренування. Дві-три години, поп'ють чаю, піцу з'їдять, поговорять, поспілкуються, позмагаються між собою і це дуже хороший є для них метод реабілітації і встановлення. І от так ми далі працюємо з кожними лікарями.

Дякую за увагу.

ГОЛОВУЮЧА. Дякую, Мирославе Євгеновичу.

Запрошую до слова директора благодійної організації "Благодійний фонд "Боремось за Україну" Погосян Сергій Едуардович.

ПОГОСЯН С.Е. Доброго дня. Дякую за запрошення.

Я трошки хочу розказати про нашу організацію і в світлі всього обговорення у мене також будуть запитання і пропозиції, тому що я почув про всеукраїнські змагання, які плануються, про саме види спорту, які хочуть долучити до цих змагань. Але як і Invictus Games, так і інші змагання, у них немає видів спорту, які є контактними.

Тобто я представляю бразильське джиу-джитсу. Наш осередок, яким ми займаємось, і ми розвиваємо ці види спорту. Також у мене є знайомі з Федерації боксу, карате і таке інше, і ці змагання вони взагалі залишилися якимось за межами цих змагань. Тобто ці хлопці, ви розумієте, що військові, які повертаються, ветерани, вони по суті своїй всі воїни, вони хочуть боротися. І коли вони приходять до нас до зали і борються на килимі, я хочу сказати, що після повернення, майже місяць-два вони не готові йти просто до залів, де тренуються цивільні люди, тому що вони в колі своїх побратимів вони відчують цю підтримку і вони соціалізуються саме в наших залах.

Друге питання – це інклюзивність. І ми, коли відкривали свій центр, до речі, я запрошуюю, можете приїхати подивитись, як це у нас все працює, у нас взагалі по клубах, а ми з 19-го року розвиваємо бразильське джиу-джитсу, оскільки я спілкувався, їх можна перерахувати та майже на одній руці пальців вистачить, крісла колісні. Вони не можуть приїхати до зали тренувань. Взагалі у нас немає інфраструктури цієї безбар'єрності. У нас, ми в себе в залі зробили такі спеціальні пандуси, у нас одна людина тренується, а бразильське джиу-джитсу – це той самий вид спорту, якщо ми кажемо про інші види спорту, ми кажемо про протези. У нас на килим хлопці, коли виходять боротися, вони знімають всі протези і борються з однією рукою, без ніг.

До речі, в ці вихідні в Даласі пройшов Кубок світу з бразильського джиу-джитсу, і від нас поїхали наші три хлопці, у них, знаєте, як казали, на трьох дві кінцівки, дві ноги. Тобто в одного хлопця подвійна ампутація, немає двох ніг, в інших немає по одній нозі. І здобули вони, вперше за історію пара-джиу-джитсу була представлена Україна, вони здобули дві золоті і одну срібну медаль. Тобто президент Федерації пара-джиу-джитсу, я не знаю, я дивився його сторінку в інстаграмі, 80 відсотків це були розповіді про Україну і про цих хлопців. Я дякував, що взагалі ми змогли приїхати завдяки Міністерству ветеранів, нам допомогли з візами, тому дякуємо їм.

І ще таке питання, це коли хлопці приходять на тренування, розумієте, деякі з них не можуть самостійно приїхати або не можуть самостійно водити автомобіль, або, якщо ми кажемо про крісла колісні, то ми кажемо, що їм хтось допомагає. І коли дружина або батько, або хто його супроводжував, прийшов на тренування, йому півтори-дві години теж треба чимось займатися. І у нас є зараз проєкт, ми зробили дизайн-проєкт і вже технічна документація, це саме простір, в якому можуть спілкуватися люди, які їх очікують. Вони між собою спілкуються, вони діляться між собою тими проблемами, які в них є вдома з хлопцями. Також це психологічна підтримка і навчання. Також завдяки Міністерству молоді і спорту наші деякі тренери пройшли навчання, і це дуже

допомагає, тому що іноді під час тренування виникають якісь панічні атаки, і тренер повинен вміти це питання вирішити.

І останнє я хочу сказати. Ви знаєте, є таке прислів'я, і ми його постійно кажемо: якщо ми спасаємо одне життя – ми спасаємо світ. Тому я думаю, що, допомагаючи, інвестуючи в наших ветеранів, ми інвестуємо в майбутнє країни.

Дякую.

ГОЛОВУЮЧА. Дякую вам, Сергію Едуардовичу.

Хочу запросити до слова начальника управління з питань ветеранської політики Рівненської обласної державної адміністрації Корольову Марину Вікторівну.

КОРОЛЬОВА М.В. Доброго дня, шановні колеги.

ГОЛОВУЮЧА. Дякуємо вам, що ви дочекались.

КОРОЛЬОВА М.В. Шановні колеги, насправді дуже приємно бачити всіх тих, з ким ми зустрічаємося на інших платформах, які пов'язані з реалізацією спорту ветеранів війни. Зі свого боку також хочу поділитися дуже успішним кейсом і принагідно запросити, у нас в області є також наше ноу-хау, наша новація з позитивним досвідом. Це заходи соціальної адаптації для ветеранів війни і членів їх сімей.

Ці заходи, окрім презентації можливостей для ветеранів у сфері послуг, адаптивного спорту, у сфері ментального здоров'я, ветеранського бізнесу, також в рамках цих заходів і проводяться відкриті Ігри доброї волі. Ми так назвали цей наш захід, і сьогодні вже Андрій "Міцні 300" розказував, наскільки це дієво, я не буду повторюватись. Тобто фактично це відкрите тренування, до якого можуть долучитись всі бажаючі. І амбасадорами цього відкритого тренування є наші ветерани, які вже мають успіхи у спорті. В нас

таких заходів чотири. "Дубенська сила" - це були змагання зі стронгмену, і відповідав захід тематиці захисників України періоду Київської Русі. Наступний захід – це був "Сарненська звитяга". Там у нас були боротьба, і, зокрема, джиу-джитсу, де ми бачили своїми очима, як хлопці з ампутаціями ніг прекрасно роблять такі захвати, від яких просто противники з ними просто не справляються. І там відповідно розказувалась історія захисників Козацької доби. "Вараський гарт" – це були командні види спорту: волейбол сидячи, баскетбол на кріслах колісних і період ОУН-УПА. І 18 жовтня маю честь запросити всіх до нас в місто Рівне, це буде підсумовуючий захід "Рівненська єдність", де окрім презентації можливостей Рівненського району, будуть найкращі кейси і практики в тому числі у сфері адаптивного спорту, спорту ветеранів війни, які ми зможемо презентувати на всю Україну. Тому принагідно всіх запрошуємо на цей захід 18 жовтня, це п'ятниця, 14 година початок, тривалість заходу три години. Будемо раді бачити вас на нашому заході.

І відповідно до проблематики за нагоди. Колеги, сьогодні багато говорили про підвищення кваліфікації тренерів. Зі свого боку хочемо попросити вас звернути увагу на наступне. Окрім підвищення кваліфікації, як на нашу думку, важливим є питання стандартизації і нормування, і обов'язковості в проходженні підвищенні цієї кваліфікації. Тому що насправді ми стикаємось з тим, що ініціатив дуже багато, дуже багато різних курсів, різних тренінгів. Направду, у нас чудово функціонує програма адаптивні клуби "Нестримні" завдяки підтримці Міністерства молоді і спорту і спорту для всіх. І наші тренери проходили підвищення кваліфікації на базі Національного університету фізичного виховання, ректор якого виступав, пан Олександр. І насправді це реально дієво.

З іншого боку, ми просимо врахувати, щоб це було щось на кшталт державного стандарту і питання до роботи з тренерами було контрольоване з боку держави. Тому що це і відповідальність за здоров'я. Насправді, таких фахівців, які з ними мають достатньо компетентності для роботи, мають по

великому рахунку лише фахівці Інваспорту, і відповідно додати психологічну складову.

Тому дякую усім за увагу. І просимо розглянути можливість цього унормування, стандартизації і контролю за якістю послуг і компетентностей, якими володіють профільні тренери, які працюють з нашими ветеранами.

Дякую за увагу.

ГОЛОВУЮЧА. Дякуємо. Дякуємо, Марино Вікторівно.

Хочу до слова запросити Силантьєва Дениса Олеговича, нашого позаштатного консультанта Комітету з питань молоді та спорту відомого спортсмена.

Шановні колеги, всім присутнім хочу ще сказати, що в нас до завершення залишилось 15-20 хвилин. Будь ласка, скорочуйте свої виступи до 3-5 хвилин максимум. Дякую.

СИЛАНТЬЄВ Д.О. Добре. Дякую.

Шановні друзі, шановні учасники! Дуже приємно було чути, скільки ініціатив проходить в Україні щодо реабілітації ветеранів. І я зі свого боку також хочу поділитися як практик тим, що ми робимо в цьому напрямку.

Перш за все наша команда розглядає ці проєкти, цю реабілітацію ми використовуємо як проєкти з реабілітації ветеранів через планування, як технологію їх соціальної інтеграції до суспільного життя. Тобто щоб люди, які пройшли ці проєкти, пройшли ці заняття, вони повернулися повноцінними членами суспільства, повноцінними членами економічного і соціального життя України.

Робимо проєкт, який ми назвали "Вільні хвили", де в містах Запоріжжя, Кривий Ріг, плануємо в інших містах реалізувати проєкт реабілітації ветеранів через плавання. Маємо великий досвід у цьому напрямку, тому що я і дисертацію захищав, що стосується реабілітації людей. Тому почали з дітей-переселенців і з цього року почали працювати з ветеранами. Результат цього

проєкту просто був вражаючий. Паралельно з реалізацією цього проєкту ми залучили ще й науку. Тобто ми зробили такі дослідження до початку проєкту, під час реалізації проєкту і будемо знімати показники після реалізації проєкту, щоб бачити, як це впливає на ветеранів, на їх стан здоров'я, щоб не навредити, а зробити навпаки – користь для ветеранів.

Спілкуючись з ветеранами, от буквально вчора ми відкривали проєкт в Кривому Розі "Вільні хвили" за підтримки міської адміністрації, вчора спілкувався з ветераном. Він мені каже: я взагалі не хотів сюди приходити, я був злий. я просто пообіцяв своїм побратимам сюди прийти. І коли я поплавав, коли я побув тут 45 хвилин у воді, я зараз відчуваю таке полегшення, тобто я буду сюди ходити. Його не потрібно навіть умовляти. І дуже важливо, щоб коли ми проводимо такі заходи, максимально інформувати людей про них, де вони відбуваються, як туди можна долучитися, як можна їх відвідувати.

ГОЛОВУЮЧА. Денис Олегович, завершуйте.

СИЛАНТЬЄВ Д.О. Я хочу зазначити, що ті проблеми, питання, з якими ми стикнулися – це відсутність інфраструктури спортивної і адаптації цієї інфраструктури під відвідування для людей з інвалідністю. Тому було б дуже гарно, якщо б ініціювали або законопроект... От була в 19-му році прийнята окрема програма щодо виділення коштів окремою строчкою в бюджеті по побудові і реконструкції спортивних комплексів. Я розумію, що сьогодні, може, не на часі виділяти такі кошти, але проконтролювати, щоб те, що в нас є, яка є спортивна інфраструктура максимально ефективно використовувалась, це можливо, і це дуже важливо. Тому, шановні депутати, будь ласка, проконтролюйте, щоб це відбувалось.

ГОЛОВУЮЧА. Дякуємо вам за вашу роботу.

А чи є на зв'язку начальник управління молоді та спорту Львівської обласної державної адміністрації?

ХІМ'ЯК Р.І. Є.

ГОЛОВУЮЧА. Тоді ми вас запрошуємо до слова, Романа Івановича Хім'яка. Дякуємо. Поділіться, будь ласка, досвідом. Ми знаємо, що Львівська область достатньо потужно працює, у вас проходить багато заходів і також хотіли б чути від вас ваші зауваження та пропозиції.

ХІМ'ЯК Р.І. Дякую за надане слово.

Добрий день, народні депутати, колеги з органів державної влади, місцевого самоврядування, шановний Матвію Вікторовичу і, звісно, наші захисники та захисниці! З перших днів повномасштабного вторгнення Львівська область перетворилася у своєрідний гуманітарний хаб, окрім внутрішньо переміщених осіб область приймає велику кількість поранених захисників та захисниць, які потребують лікування, як результат, з 2022 року відкриті кілька нових реабілітаційних центрів і значно масштабовано роботу уже існуючих.

Саме тому 9 серпня 2023 року відповідно до розпорядження начальника Львівської обласної військової адміністрації Максима Козицького було прийнято рішення започаткувати проект, що передбачає проведення комплексу заходів, спрямованих на психологічну, ментальну, фізичну реабілітацію, реабілітацію військовослужбовців та ветеранів війни під назвою "Ліга Нескорених". Сам проект є інтегрований в комплексну програму розвитку фізичної культури та спорту і концепцію підтримки захисників та захисниць України на території Львівщини. Сьогодні довкола проекту уже об'єднано понад 100 суб'єктів, установ державного сектору, органів місцевого самоврядування, закладів освіти, медицини і, мабуть, що важливо для нас, представників соціально відповідального бізнесу, бо без меценатської підтримки важко зреалізувати амбітні ініціативи.

Окремо і найважливішим напрямком в межах проєкту для нас є інфраструктурна складова, яка передбачає будівництво нової та збереження уже існуючої реабілітаційно-спортивної інфраструктури. Починаючи з другої половини минулого року, нам вдалося збудувати три нових об'єкти. Особливо пишаємося об'єктом з нуля, який збудований на території госпіталю ветеранів війни, Центр з ментальної та фізичної реабілітації пацієнтів та відвідувачів, на відкритті якого також був, на презентації, Віктор Кирилович Ляшко, а також ще дві менші бази. Цього року тривають роботи щодо будівництва п'яти таких об'єктів. Наступний центр "Простір адаптивної рухової діяльності" на території найбільшого на заході України державної реабілітаційної установи Центр комплексної реабілітації "Галичина", це поруч біля Львова. А також проєкти з Львівським національним медичним університетом, з базою Міністерства оборони України і Львівським університетом фізичної культури та спорту, де вже будівництво завершено.

Окремо постало питання вирішення логістичної складової, тобто довіз ветеранів для участі в заходах. Тому вже станом на сьогодні ми придбали пасажирський транспортний засіб. Хоча знову ж таки меценати йшли назустріч і надавали, а тепер ми будемо мати свій автобус для перевезення і забезпечення участі.

Вже цього року на постійній основі закупаємо спортивний інвентар, обладнання для учасників тренувального та змагального процесів. Окрім такої, мабуть, хард-складової, важливим є і софт-складова, зокрема, це спілкування. Тому вже з початку цього року на постійній основі проводяться тренінги для керівників спортивних федерацій, для керівників закладів фізичної культури і спорту, в тому числі представників фітнес-індустрії на тему: "Комунікація військових та ветеранів". І бачимо, що навіть наші спікери інколи здивовані, які є великі, мабуть, непорозуміння. Тому знову ж таки комунікація є вкрай важливою.

Стикнулися з питанням формування пункту ветеранів, і, мабуть, це стало таким тригером, коли цього року відбулася велика презентація п'ятисерійного

відеофільму, п'ять історій про таких супер людей. Це і Дмитро Козак і Володимир Гера, Павло Лучків, Павло Баль – цьогорічний призер Паралімпійських ігор, і, звісно, Віктор Легкодух – людина, військовий ветеран, який перший перейшов з ветеранського спорту в паралімпійський спорт, і знову ж таки це той кейс, який ми показуємо. Фільм був доволі розмасштабований і загалом по Львівщині, і, звісно, далеко за межами нашої області.

Якщо сказати коротко про такі кількісні і якісні показники, у межах проєкту "Ліга Нескорених" лише цього року це 118 заходів з 20 видів спорту. Найбільш популярними є, як вже зазначали колеги, це плавання, веслування, стрільба з лука, кульова стрільба, легка атлетика, бочче боротьба вільна і боротьба самбо. Зокрема, з цих трьох видів спорту вже проводяться такі змагання на постійній основі, це боротьба самбо, бочче, легка атлетика і плавання. І залучено станом на вересень цього року 386 ветеранів та військових з інвалідністю.

ГОЛОВУЮЧА. Романе Івановичу, будемо дякувати вам. Давайте ще 30 секунд.

ХІМ'ЯК Р.І. Дякую.

Єдина ремарка. Для того, щоб ми рухалися десь в одному руслі, нам всім потрібно розробити, напрацювати типові положення про інституцію, яка б відповідала за розвиток спорту ветеранів з подальшим затвердженням штатних нормативів, умов оплати праці. І це точно стане для всіх значно простіше.

Дякую за увагу. Дякую за гарний час.

ГОЛОВУЮЧА. Я дякую вам особисто, Романе Івановичу. І хочу подякувати насправді Львівській обласній державній адміністрації, місцевій владі, тому що насправді цей регіон робить достатньо багато для розвитку

спорту ветеранів війни. І якщо сьогодні все ж таки всі регіони на зв'язку і всі управління спорту слухають нас, то саме ваша робота на сьогоднішній день є прикладом для всіх регіонів України у напрямку розвитку спорту ветеранів війни та спортивної реабілітації. Дякуємо вам.

Матвію Вікторовичу, ви хотіли.

БІДНИЙ М.В. Так. Я мабуть скажу все ж таки. Я, Романе, дякую. Так, там дійсно все непогано. А чи є якась проблема, от у мене питання, з тим, щоб відряджати збірні по адаптивних дисциплінах на всеукраїнські змагання, про що сьогодні говорили деякі доповідачі, от у вас?

ХІМ'ЯК Р.І. Оскільки ми ще минулого року цей напрямок ввели в комплексну програму, такої проблеми немає. Є більше проблема в оплаті праці фахівців, які працюють з ветеранами. Оце більша проблема.

БІДНИЙ М.В. Я розумію, Романе. Але все ж таки я думаю, що ми маємо зафіксувати в проекті цього рішення, що просто ми маємо в пункті 3, там, де ми даємо рекомендації нашим органам місцевої влади, забезпечити проведення таких заходів і відряджень в цих комплексних програмах розвитку фізичної культури і спорту. Я думаю, тоді їм всім простіше буде, по-перше.

А з приводу інституцій, то я все ж таки закликаю дивитися в сторону клубної системи громадянського суспільства. Не треба створювати ще одне комунальне ДЮСШ для ветеранів, для того щоб можна було забезпечити їх тренувальний процес. Треба все ж таки виходити на громадські організації, які утворюються з ветеранів, формувати до них критерії, вимоги прозорості, вимоги звітності, вимоги КРІ і надавати їм підтримку задля того, щоб вони самі могли здійснювати цей процес. Ми готові допомогти в цьому, це і є напрямок нашого подальшого руху в контексті реформи.

ГОЛОВУЮЧА. Дякуємо. Дякуємо вам.

Запрошую до слова члена Міжнародного олімпійського комітету України, члена виконкому Національного олімпійського комітету України Борзова Валерія Пилиповича.

БОРЗОВ В.П. Спасибі, Ірино Наумівно.

ГОЛОВУЮЧА. Якщо можна, до 3 хвилин.

БОРЗОВ В.П. Та я на одну хвилину. Є наступна рекомендація. Перше. Ми забули, що, крім військових, є постраждалі і цивільні: і діти, і молодь, і старше населення. Тому цю поправку треба вносити.

Друге. Ми законом, поправками до закону в статтю 6 намагаємося змінити повноваження Міністерства ветеранів. Я не думаю, що це юридично коректно.

Я що хочу запропонувати? Створити окремий розділ в Законі про фізкультуру і спорт, який би називався, умовно попередньо, організація процесу, реабілітаційного процесу для військових і цивільних, що постраждали внаслідок якихось дій екологічних, військових й інших, засобами спорту.

Повністю підтримую пана Вінніченка, що нам треба думати про зменшення страждання людей, які страждають від війни. А там два коні у нас має бути запряжені: змагання і процес. Якщо законом це не передбачити, процес піде анархічно. Тому я пропоную окрему статтю в закон, не статтю, а розділ, умовно, спортивна реабілітація під час військового стану. І коли ми впишемо "під час військового стану", а в нас є Закон про військовий стан, ми можемо надати рекомендації Міністерству освіти, міністерству медичному – Міністерству охорони здоров'я, Міністерству оборони, Міністерству молоді та спорту й іншим структурам, і приватним, і комунальним, і державним, використовувати спортивну базу. Це потрібно? Потрібно, бо людей багато,

треба їх десь тренувати. А приватник можуть казати: платіть мені, а я без цього не буду нічого робити.

Тому, якщо ми цей збудник створимо в якості розділу, окремого розділу "під час військового стану використання спорту для реабілітації, процесу спортивного для реабілітації", я думаю, що це буде якраз те, що може дати можливість рекомендувати змінити штатний розклад всіх міністерств, аби вони підготували спеціальні підрозділи у Міністерстві ветеранів і як вони можуть контролювати спортивний або реабілітаційний процес засобами спорту без знання.

ГОЛОВУЮЧА. Дякуємо. Дякуємо, Валерій Пилипович.

До слова запрошується голова громадської організації "Всеукраїнське фізкультурно-спортивне товариство "Колос" Мендусь Олександр Петрович.

МЕНДУСЬ О.П. Дякую.

У мене тільки пару пропозицій, щоб не витратити часу. Якщо ви дозволите, до рекомендацій в частині, де комітет рекомендує Кабінету Міністрів і місцевим органам виконавчої влади рекомендувати сприяти проведенню спортивних змагань, в першому випадку написано "закладам фізичної культури комунальної форми власності" і тут "сприяти організації співпраці ДЮСШ" знову ж таки комунальної форми власності. Я думаю, зараз суспільство об'єднано навколо допомоги військовим, і потрібно зняти комунальну форму, поміняти її на усіх форм власності. Тому що на сьогодні насправді по факту багато допомагають незалежно від форми власності. Я думаю, що це буде об'єднавчий такий мотив.

Дякую.

ГОЛОВУЮЧА. Дякую, Олександр Петровичу.

До слова запрошується голова громадської організації "Всеукраїнське фізкультурно-спортивне товариство "Україна" Омельчук Наталія Вікторівна.

ОМЕЛЬЧУК Н.В. Добрий день! Дякую, шановна Ірино Наумівно, Андрію Вікторовичу, колеги.

Хочу до рекомендацій, також погоджуюся з колегою щодо рекомендацій, які він запропонував, і також внести до рекомендацій Кабінету Міністрів, де місцеві органи виконавчої влади, у нас є таке: "вжити заходів щодо забезпечення можливості занять спортом для ветеранів війни та членів їх сімей за місцем проживання". Теж саме, тільки ще "за місцем роботи громадян". Це такий обов'язковий пункт дасть змогу нам, фізкультурно-спортивне товариство "Україна" займається саме, це вся промислова сфера та транспорт, це атомна промисловість, авіабудування, оборонна промисловість, машинобудування, вугільна – всі галузі промисловості. І велика кількість безпосередньо ми знаємо захисників – це в першу чергу людей, які йшли з підприємств, і велика кількість постраждалих і ветеранів війни, які потребують цього напрямку.

Це дасть змогу включити, коли будуть розроблятися регіональні програми розвитку, тут вони прописані, дуже важливо. І ці регіональні програми, цей напрямок тоді ввійде і дасть змогу нам як товариствам співпрацювати більш плідно і з профспілками, і з роботодавцями щодо включення цих питань в регіональні і галузеві угоди. Всі заходи, які ми проводимо на регіональному, на місцевому рівні, на підприємствах і всеукраїнський уже рівень, які внесені до єдиного календарного плану Міністерства молоді та спорту, вони безпосередньо передбачають за місцем роботи громадян. Цей напрямок необхідний, і тоді ми можемо... і галузева люба угода, яка ці всі питання, заходи, які ми проводимо, буде передбачати серед ветеранів і будуть виділятися навіть кошти не менше чим 0,3 відсотка від профспілкових коштів і плюс кошти ще роботодавця. Це прошу.

І також що я хочу сказати, товариство проводить активно роботу свою на підприємствах щодо ветеранського спорту. І на підприємствах є безпосередньо спортивні споруди, вони не всі зараз державні, ви знаєте,

більше, приблизно десь 80 відсотків – це приватного сектору у нас уже, але є прекрасні спортивні споруди і вони також повинні бути адаптовані до проведення цього спорту. Це є атомна промисловість, всі практично атомні станції, у нас величезний комплекс спортивних споруд мають... авіаційна, оборонна, вугільна, тому це питання також повинно стояти.

І те, що Валерій Пилипович сьогодні озвучував, проведення також для цивільних. Ми, наприклад, в цьому і минулому році проводили на підприємствах для ветеранів...

ГОЛОВУЮЧА. Наталія Іванівна, давайте будете завершувати, ми сьогодні про спорт ветеранів.

ОМЕЛЬЧУК Н.В. І провели всеукраїнський захід, у вересні до ЄКП він був включений, до міністерського календарного плану, саме для сімей та дітей і постраждалих цивільних, ветеранів і тих, хто на передовій, переміщених осіб.

ГОЛОВУЮЧА. Дякуємо вам. Дякуємо вам за вашу роботу.

І завершувати виступи, така почесна місія буде, у виконуючої обов'язки голови громадської організації "Спортивна асоціація ветеранів війни "Незламний" Мар'яни Миколаївни Салашник. Ви ще є з нами?

САЛАШНИК М.М. Вітання!

ГОЛОВУЮЧА. Супер. Дякуємо вам.

САЛАШНИК М.М. Вже всі трошки втомилися. Знаєте, я хочу подякувати всім присутнім.

Отож, мене звати Мар'яна Салашник, я є волонтером з 2014 року, а також я відповідаю за зв'язки з громадськістю громадської організації "Спортивна асоціація ветеранів війни "Незламний", яку очолював і заснував Дмитро

Сидорук. Дмитро Сидорук був майстром спорту міжнародного класу зі стрільби з лука, на жаль, він загинув, як ми всі знаємо, 6 квітня 2022 року. Отож, я не є виконуючим обов'язки, я є заступник лише, а виконуючий обов'язки це є Сергій Шимчак.

У нас є комунікація з обласною радою, але тут є трішечки інший фокус. Оскільки я із міста Новояворівськ, малесенького містечка Яворівського району, де дислокується наша 24-ка, легендарна бойова бригада, де є найбільший навчальний центр у Європі, 184-й. І тому ветеранська оця реабілітація, найперше наголошую, тому що один із моїх позитивних – це є "Валькірія", тому реабілітація для мене ветеранів – це така, знаєте, провідна нитка, провідний лозунг, це моя така місія в житті, як я вважаю. І, власне, що важливо. Як зазначила пані Ольга, треба, мабуть, трішечки, знаєте, деколи простимулювати наші не великі міста, тому що там, справді, проробляється величезна робота, а райони, розумієте, які доповнюють, от наприклад, Львівську область. Тому що, з чим я стикнулася безпосередньо як волонтер з 2014 року: не завжди чують наших ветеранів. Коли ветерани хочуть створити якісь громадські простори, елементарно їм не надають якихось приміщень, розумієте? Це смішно, але це, на жаль, актуально до сих пір. І, власне, більше створювати робочих місць серед ветеранів за принципом "рівний рівному". Це буде мати величезний, колосальний, і вже має, успіх у областях.

Також залучати не лише, як вже було сказано сто п'ятдесят разів, ветеранів, а й їхні сім'ї. Тому що сім'ї – це є їхня опора, їхня колиска, їхнє праве і ліве плече.

Отже, ще дуже важливий момент, бо я поки, знаєте, всіх слухала, вже собі те дописувала. Отож, дивіться, залишається відкритим, на жаль, до сих пір питання доступності. Це є важливим.

Далі. На жаль, лишається питання мотивації тренерів. У Львівській області тренерів є достатньо, але відсутня трішечки така мотивація, тому що тренери працюють на громадських засадах. Десять років триває війна, ця

мотивація вичерпується. Розумієте, це є вже таке питання фінансування. Я розумію, що зараз складно всім, але нема на то ради.

І ще одне таке, дуже таке, може, знаєте, смішне і локальне, але я вас дуже сильно прошу, хто створює ті анкети до тих, знаєте, відбіркових турів, я вас прошу – скоротіть її. Бо я як психолог за освітою маю величезну біду і проблему. Ветеранів, розумієте, от я станцюю коломийки, щоб з ними до кінця скласти цю анкету, бо вони не витримують десь психологічно, морально. Це все потрібні питання і речі, але їх є дуже багато. Це просто такі суто рекомендації такі фізичні, знаєте, з якими я стикнулася.

Ще одне. Дякую усім ветеранам, ветеранкам. Ви приклад мужності, ви приклад незламності, ви приклад безумовної любові до нашої землі.

І дякую всім за увагу. Слава Україні! Слава нації!

ГОЛОВУЮЧА. Ну що, ми будемо завершувати. Я щиро хочу подякувати сьогодні всім виступаючим за корисні і цікаві поради, ідеї, за ваші зауваження, пропозиції. Я хочу подякувати всім тим, хто сьогодні вже є залучений до розвитку спорту ветеранів війни, до розвитку адаптивних видів спорту. Комітет відкритий для розгляду всіх пропозицій ветеранської та фізкультурно-спортивної громадськості щодо вдосконалення розвитку спорту ветеранів війни та адаптивного спорту. Сподіваюсь, що центральні та місцеві органи виконавчої влади, органи місцевого самоврядування врахують пропозиції учасників слухань у своїй практичній діяльності. Також будуть враховані пропозиції до проекту рекомендацій, які пролунали на слуханнях. Якщо в кого є додаткові пропозиції, пропонуємо подавати їх до секретаріату Комітету молоді та спорту до кінця тижня. Проект рекомендацій було роздано всім учасникам слухань, які присутні в цій залі, та розміщено на сайті комітету. Ми обговоримо всі пропозиції на робочій групі та затвердимо їх рішенням комітету.

Ще раз дякую за участь у слуханнях. Сподіваюсь на подальшу співпрацю. Слава Україні!